

MEMORANDUM

Tragikomedie

Hedwig COOREMANS

Juli 2018

© H. COOREMANS

't Serclaesstraat 11
1740 TERNAT

02/582.09.48
hedwig.cooremans@telenet.be
Users/telenet.be

ALMO bvba
Jan Van Rijswijcklaan 282

2020 Antwerpen.

ww.almo.be

Personen. 5 dames, 3 heren.

- JULIE, 24
 FIEN, tweelingzus van Julie
- FRANK, vriend van Julie. 24
- LENNERT, 47
- NORA, 44
- ANDREA, 42
- MARJAN, vriendin/collega van Andrea, 42

- + MAN, speelt alle andere mannenrollen
- + VROUW, speelt alle andere vrouwenrollen

* * * * *

// en /// ... betekent dat twee personen tegelijk beginnen te spreken.

(...) is een terzijde.

* * * * *

Plaatsen.

Een zaal in een cultuur- of parochiecentrum.

Een lange tafel is mooi gedekt voor de herdenking van het overlijden, vijf jaar geleden, van Fien en haar pasgeboren zoon Daantje. Meteen ook een gelegenheid om het samenzijn van Fiens tweelingzus Julie met Frank te vieren.

Er staan in totaal tien stoelen rond de tafel.

Langs een korte kant van de tafel blijft de stoel onbezet. De leuning mag versierd zijn. Het is de stoel van Fien.

De tiende stoel is bestemd voor Pieter, maar die zit in de file.

Er zijn geen vaste plaatsen aan de tafel.

Er is een kledinghanger, zodat er vlug een jas kan worden aan- of uitgetrokken.

Het publiek kan als in een arena plaats nemen langs de twee lange en een korte kant van de ruimte.

Langs de andere korte kant van deze arena – waar de stoel van Fien staat – is de deur/uitgang en zit de technische ploeg. Hier kunnen andere scènes gebracht worden waarbij plaatsing en meubilering minimaal zijn. Er staat alleszins een kast/tafel met alle rekwisieten.

Laten we deze ruimte voor de gemakkelijker voorraadkamer of Voorraad noemen.

* * * * *

1. Welkom.

Iedereen.

De gasten komen binnen. Groeten, een lach, geroezemoes...

Lennert en Nora nodigen iedereen vriendelijk uit om plaats te nemen. Gemoedelijke sfeer.

Lennert blijft staan en neemt het woord zodra iedereen rustig zit.

LENNERT. Allemaal de goeiedag. Welkom iedereen... Ik, euh... Ik ben hier eigenlijk geen goeie voor, maar Nora vond dat ik de speech moest doen, ziet ge...

MAN. Zijt ge weer een koppel of wat?

LENNERT. (*Lastig.*) Onnozelheden. Komaan, zeg!

VROUW. Uw manieren! Of we zijn direct weg!

MAN. // (*Geamuseerd.*) Oeioeioei!

Iedereen reageert op zijn manier. Julie kan er blijkbaar niet mee lachen.

JULIE. // Uw broer gaat recht op zijn doel af. We moeten het er eens over hebben.

FRANK. Over mijn broer?

JULIE. Nee, over wat hij zojuist heeft gez

De rest van haar woorden gaan verloren in het geroezemoes. Lennert tikt tegen zijn glas om nogmaals het woord te vragen.

LENNERT. Excuseer dat ik stoort, maar mag ik misschien ook iets zeggen? ... In naam van Nora en mezelf. Beste vrienden, we zijn hier samengekomen om, zoals ge weet, een droevige verjaardag te gedenken. Het is nu vijf jaar geleden dat onze geliefde dochter Fien van ons is weggegaan. En zoals ge weet heeft Fien haar zoon Daantje – ons kleinzoontje – dezelfde dag nog meegenomen op haar eeuwige reis. Het was voor ons allemaal zeker niet gemakkelijk om verder... om zo zonder Fien... Sorry... Ze zeggen dat leed op de duur slijt, maar ik kan u verzekeren dat dat niet het geval is. Een litteken zal er misschien komen, maar helemaal verdwijnen zal het nooit. Niet voor mij, niet voor Nora. En zeker niet

voor ons Julie.

MARJAN. En niet voor Pieter.

LENNERT. Nee, natuurlijk. Ook niet voor Pieter...

MARJAN. Of Andrea.

LENNERT. (*Ingehouden.*) Ge moogt uw opmerkingen... (*Hij gebaart naar de lege stoel.*) Zoals ge ziet is één stoel leeg gebleven. 't Was een idee van ons Julie. Ze wou dat er aan tafel een stoel leeg bleef. Voor ons Fien, zei ze. Zo is 't precies of ze nog in ons midden vertoeft. Die stoel is een soort ereplaats voor onze overleden dochter, voor Julie haar zus. Voilà, dat mocht ik zeker niet vergeten te zeggen. (*Zacht applausje.*) Goed. Meer moet dat niet zijn. Geniet van uw avond en iedereen merci omdat ge gekomen zijt. (*Hij heft het glas.*) Op Fien en Daantje! Gezondheid! (*Iedereen klinkt.*)

NORA. (*Staat op.*) Dan zal ik de rest maar vertellen, zekers, want de Lennert met zijn fameus geheugen... Niet kwaad bedoeld, Lennert. (*Getik tegen het glas.*) Mannekes, luister eens. Ge moogt zeker niet denken dat het de bedoeling is dat we er een droevige avond van maken, hé. Ik weet dat ze het niet graag heeft, maar we hebben haar toch kunnen overtuigen. Ons Julie heeft iemand meegebracht. Dat is zekers niet de eerste keer. (*Gelach.*) Ik bedoel, zekers niet de eerste keer dat ze *hem* meebrengt. Ge kent Frank natuurlijk allemaal al, maar Julie en hij wonen nu al een paar weken samen en daarom is Frank officieel de vriend van ons Julie.

Frank en Julie staan even recht en Julie toont aan iedereen haar mooie ring. Ze ontvangen een kort applausje.

LENNERT. En de onze ook. Nora en ik wensen hen het allerbeste.

MAN. Da's mijn klein broerke!

NORA. En ge moet mij niet geloven, maar Frank is een toffe gast! (*Vriendelijke reacties.*)

MAN. Hij kan goed pinten pakken!

VROUW. (*Staat op.*) Kom, wij gaan efkes een luchtje pakken!

MAN. Naar 't toilet. 't Is van moetes, maar 'k ben direct weer. (*Af met de Vrouw.*)

NORA. Nog één ding: 't was niet onze bedoeling er een uitgebreid feest van vijf gangen van te maken. Zoals ge ziet is er taart en de koffie komt zo dadelijk. Maar we wilden er evenmin een echte koffietafel van maken, daarom hebben we tegen de avond een lekker koud buffet voorzien voor wie nog zin heeft. Pintjes zijn er genoeg en er komt een dj, dan kan wie wil in 't laat nog een danske placeren. Geniet van deze dag!

Appreciatie. Algemene goedkeuring. Nora gaat zitten. Geroezemoes.

De Man en de Vrouw van de catering verschijnen, schenken koffie en verdwijnen weer.

Andrea zit bij Marjan.

De Man en de Vrouw komen even later terug en nemen opnieuw hun plaatsen in.

MARJAN. Amai! Zo'n onbeschofte opmerkingen. Dat wist ik niet, zu, dat Frank zo'n broer had!

ANDREA. Ongelukkig gevallen toen hij kind was, schijnt het. En 't is nooit meer goed gekomen. Die jongen kan er ook niet aan doen, hé.

MARJAN. Wie? Frank?

ANDREA. Nee, zijn broer. Over wie zijn we bezig, Marjan?

MARJAN. Tja, 't zal maar uw familie zijn... *(Korte pauze.)* Ik zie Pieter nergens.

ANDREA. Nee, hij

MARJAN. komt straks?

ANDREA. Nee, hij is op studiereis met de klas. Hij moest eigenlijk al terug zijn, maar de bus zit in de file.

MARJAN. De ring rond Antwerpen ben ik zeker. 't Is tegenwoordig niet anders, nietwaar, Andrea.

ANDREA. Nee, de Brusselse ring. Hij gaat me bellen zodra ze arriveren, dan haal ik hem op.

MARJAN. Als personenwagens wat efficiënter gebruikt werden, zouden er veel minder files zijn. Weet je, dat er slechts twee op de tien zijn die meer dan één passagier vervoeren. Kun je je dat voorstellen, Andrea?

ANDREA. ...

MARJAN. Dat betekent dat er duizend kilo ijzer en staal nodig zijn om zowat zeventig

kilo vlees en botten te verplaatsen. Soms maar voor een paar honderd meter.

Kun je je dat voorstellen, Andrea?

ANDREA. Euh, nee. Allee, ja. Eigenlijk wel.

MARJAN. Om van de rest: lawaai, CO2-vervuiling en wat weet ik maar te zwijgen, maar zo is het. Meer passagiers per wagen en 't fileprobleem is opgelost. Maar dan moeten we ons wel anders organiseren.

ANDREA. Tja...

MARJAN. Ze vinden voor de grootste onnozelheden app-kes uit. Als ze eens een app-ken tegen de files zouden uitvinden is alles van de baan. Letterlijk. En Pieter zou al thuis zijn. Nog maar twintig procent auto's minder betekent gewoon geen files meer. Kun je je dat voorstellen, Andrea?

ANDREA. Ba ja, zeker.

MARJAN. Jij gebruikt de wagen toch ook veel?

ANDREA. Euh, soms. Meestal. Alle dagen, denk ik.

MARJAN. Je hebt ongelijk. Waarom probeer je de fiets niet, zoals ik. Je zal je veel beter voelen en veel gelukkiger zijn.

FRANK. Ik hoop dat mijn zus hem wat kan kalmeren.

JULIE. Waarom gaat ge niet tot bij hem?

FRANK. Gaat ge mee?

JULIE. Oké.

Julie en Frank gaan af.

MARJAN. En waar ging hij naartoe?

ANDREA. Wie?

MARJAN. Pieter. Over wie zijn we bezig, Andrea?

ANDREA. Ha! Naar een museum over ruimtevaart en zo, ergens in Wallonië. Ja, hij zit nu in de eerste graad, hé.

MARJAN. Euro Space Center, in de buurt van Redu, het boekendorp. Dat ken ik goed

ANDREA. *want ik lees veel.* Dat weten we, Marjan.

MARJAN. En het is ook zo! Maak je niet ongerust. Hij zal vandaag veel bijleren, hoor!

ANDREA. ...

MARJAN. Hij zal zelfs de illusie van gewichtloosheid

ANDREA. (*Haar telefoon rinkelt en ze neemt meteen op.*) Ja? ... Dat is goed, jongen. Laat iets horen zodra je aangekomen bent. ... Dikke zoen. (*Haakt in.*) 't Was onze Pieter. Ze zijn uit de file, zegt hij, en ze zijn nu op weg naar school. (*Tot Lennert.*) Pieter heeft gebeld. Ze zullen later zijn. Heeft hij naar u geen berichtje gezonden?

LENNERT. Ha? 'k Weet niet.

ANDREA. Kijk dan, Lennert!

LENNERT. (*Zoekt in zijn broekzakken.*) 'k Vind hem niet.

Andrea gaat naar de kapstok, zoekt in de zakken van Lennerts jas en brengt hem de telefoon.

LENNERT. (*Kijkt.*) Niets. Hij stuurt zijn berichtjes normaal toch naar u.

ANDREA. Interesseert het u niet dat uw zoon eindelijk uit de file is geraakt?

LENNERT. Jawel, jawel.

ANDREA. Ga ik hem dan straks halen of doet gij het?

LENNERT. Bwa... Kweenie...

ANDREA. Natuurlijk...

LENNERT. Ja maar, als ge liever hebt dat ik...

ANDREA. Ik maak me zorgen, Lennert. 't Is precies of ge zit de laatste tijd met uw kop ergens anders. Of bij *iemand anders.*

LENNERT. Ik? Gij ziet dingen die er niet zijn.

ANDREA. Ge hebt van die lichtjes in uw ogen. Ik ben misschien dom, maar blind ben ik niet.

LENNERT. (*Beetje getergd.*) Hoe... Wat... Ik snap niet...

ANDREA. Ik wel. De manier waarop ge kijkt.

LENNERT. Mag ik dan niet kijken misschien?

ANDREA. Niet zo.

LENNERT. Andrea, alsjeblieft zeg. Nu overdrijft ge toch.

ANDREA. Eigenlijk moet ik u bewonderen, Lennert.

LENNERT. ...

ANDREA. Voor 't gemak waarmee ge leugens zit te verkopen die ge zelf gelooft. Dat is

echt een speciale gave. Stopt er mee, want ik voel dat. Hier, vanbinnen. (*Wil weg, maar bedenkt zich.*) Maakt u niet ongerust, Lennert. Ik kom het wel te weten.

Lennert krijgt het warm. Andrea keert terug naar Marjan.

MARJAN. Scheelt er iets?

ANDREA. Nee, nee...

MARJAN. Ik dacht...

ANDREA. Dan dacht ge verkeerd, Marjan.

MARJAN. Excuseer... (*Korte pauze.*) Heeft Pieter dat ook al?

ANDREA. Wat?

MARJAN. Zo'n telefoontoestel. Of hoe heet dat.

ANDREA. Een smartphone. Dat is niet tegen te houden, Marjan. Dat weet jij toch zo goed als ik. Al zijn vriendjes hebben dat, dan kunt ge hem dat moeilijk ontzeggen, nietwaar.

MARJAN. Mijn zoon zou dat niet krijgen.

ANDREA. Niet moeilijk, gij hebt geen zoon!

MARJAN. Je moet mij niet geloven, maar ik voorspel dat het aantal hersentumoren over twintig, dertig jaar spectaculair zal stijgen. Door de stralingen van die toestelletjes.

ANDREA. Och, wij worden voortdurend langs alle kanten bestraald. Op dat beetje zal het ook niet aankomen.

MARJAN. Maar het is wel de enige straling die via het oor rechtstreeks door de hersenen wordt gejaagd. Jonge kinderen zijn daar bijzonder gevoelig voor. We zullen wel zien over een jaar of twintig, dertig. Let op mijn woorden.

Donker.

2. Bezoek.

Iedereen.

We bevinden ons in de bezoeksaal van de vrouwengevangenis.

Lennert en Frank zijn bezoekers en hebben hun jas aangetrokken. De gedetineerden zijn Andrea en Marjan.

Zowel gedetineerden als bezoekers dragen een badge op een goed zichtbare plaats.

De gedetineerden zitten aan de ene zijde van de tafel, de bezoekers aan de andere.

De Man staat in een hoek van de arena en houdt iedereen in het oog.

De Vrouw begeleidt Nora naar Fien, die al zat te wachten.

NORA. *(Neemt plaats.)* Dank u. Hey. Dag, meisje.

FIEN. Dag, mama.

NORA. Sorry dat ik wat later ben. File en nog eens file. Ik heb een pakje bij de ingang achtergelaten. Dan kunt ge eens lekker snoepen vanavond. Hoe is 't, meisje?

FIEN. *(Haalt de schouders op.)* Hoe zoudt ge willen dat het was?

NORA. Ge ziet er alleszins veel beter uit dan de laatste keer, Fien. Echt waar. 't Is precies of die methadon helpt.

FIEN. Methadon is ook afzien, mama of wat dacht ge?

NORA. Maar 't is te doen?

FIEN. Als ge 't zo noemen wilt.

NORA. Blijf uw best doen, Fien. Ik zou zo graag hebben

FIEN. Ik ook, mama. Ik ook! Echt! *(Korte pauze.)* Hoe is 't met Pieter?

NORA. Heel goed. Die doet nogal zijn best op school, zu! Ge zoudt eens moeten zien hoe rap die klein mannen tegenwoordig kunnen lezen en schrijven.

FIEN. Dat is leuk om horen. Zeg hem dat ik fier ben op hem. En geef hem een flinke knuffel van mij.

NORA. Dat doe ik zonder fout. Ge hebt een dikke zoen van Julie en Andrea. En ook van papa. Ze komen u een van dees dagen eens bezoeken.

FIEN. Ik heb liever niet dat hij komt.

NORA. Hij is bezorgd om u, Fien. Echt waar. En hij is uw vader, of ge 't wilt of niet.

Ze legt haar hand even op de handen van Fien.

VROUW. Mekaar niet aanraken, alsjeblieft. (*Fien trekt haar handen weg.*)

FIEN. Hij weet het altijd beter. Hij heeft me nooit de kans gegeven om mezelf te bewijzen. Hij kon me alleen maar afkraken.

NORA. Maar meisje toch... Overdrijft ge niet een beetje? Papa bedoelt het goed.

FIEN. Natuurlijk! Het is mijn eigen schuld, want ik ben de junkie. Ik heb er vrijwillig voor gekozen om te slikken en te spuiten! Ik hoor het hem zó zeggen!

NORA. Zeg zoiets niet, Fien. Schuld is een rekbaar begrip. Wellicht ligt de schuld bij ons allemaal. Ook bij mij. (*Korte pauze.*) Misschien zijn er toevalligheden die...

FIEN. Ik geloof niet in toevalligheden, mama. Op de duur staan de toevalligheden in een file voor uw deur om zich te excuseren dat ze toevallig in een file staan. (*Pauze.*) 't Zal niet zo lang duren, mama. De rechter toonde veel begrip. Maar ja, 't is niet de eerste keer dat ik voor haar sta.

NORA. Ik zou zo graag hebben dat ge terug mijn liefste Fien wordt die ge altijd zijt geweest en dat ge zo snel mogelijk naar huis terugkeert.

FIEN. (*Ontroerd.*) Dat eerste ga ik proberen, mama. Echt waar. Dat tweede, dat ligt iets moeilijker.

NORA. Dat begrijp ik niet.

FIEN. Eigenlijk zit ik hier goed. Ik hou van de routine, de vaste regels. Die heb ik echt nodig. Het helpt. Bovendien heeft iedereen hier iets mispeuterd en ze hadden het liever anders gezien. Geloof me vrij. Die mensen schamen zich. Daarom hoor ik bij hen. Het voordeel is ook dat niemand u dag in dag uit verwijt wat voor domme dingen ge hebt uitgehaald of hoeveel verdriet ge uw familie hebt aangedaan.

NORA. Fien, luister eens. We mogen het verleden niet blijven oprakelen. Daar is niemand van gediend. Laten we proberen

FIEN. Ik kan het niet.

NORA. Waarom niet? Gij verdient beter. Een tweede kans.

FIEN. Een zoveelste kans, zult ge bedoelen. Veel kans ja, dat ik het weer verbrod.

NORA. Ge zijt nu clean.

FIEN. Zo goed als.

NORA. Het gaat de goede kant op. Dat is toch fantastisch?

FIEN. Bwa ja, eigenlijk...

NORA. Kom daarna naar huis, toe.

FIEN. Ik kan het niet, zei ik toch.

NORA. Waarom niet?

FIEN. *Gij* verdient beter, mama.

NORA. Fien, wij hebben het u nu al vergeven. Wij allemaal, ook papa. Nu moet gij alleen uzelf nog vergeven.

Donker.

3. De Voorraad.

Andrea, Lennert en Nora. Daarna Julie.

ANDREA. Het is wel de enige straling die via het oor rechtstreeks door de hersenen wordt gejaagd. Jonge kinderen zijn daar bijzonder gevoelig voor. We zullen wel zien over een jaar of twintig, dertig. Let op mijn woorden.

LENNERT. Wie verkoopt zo'n flauwe kul? Laat maar, ik weet het al.

ANDREA. Om 't even. Het is de waarheid.

LENNERT. Hààr waarheid dan. Omdat ze schooljuf is denkt die dat ze slimmer is dan gewone mensen zoals wij. Trouwens, ze hebben nog nooit kunnen bewijzen dat die rommel schadelijk is.

ANDREA. Ze hebben ook nog nooit kunnen bewijzen dat het volkomen *on*-schadelijk is. Dan zouden ze nogal lachen.

LENNERT. Wie?

ANDREA. Zij die die toestelletjes uitgevonden hebben en verkopen. Ik heb ze nog niet horen lachen omdat hun verkoop spectaculair stijgt omdat hun spullen geen enkel gevaar opleveren.

LENNERT. Onnozelheden. Dat mens zou zich beter met haar eigen zaken bemoeien en praten over dingen waar ze verstand van heeft. Als ze daar tenminste toe in

staat is. 'k Sta er niet versted van dat die nooit aan een man is geraakt.

ANDREA. Zeg, 't is wel over Marjan dat ge bezig zijt! En niet over een lagere apensoort.

LENNERT. (*Lachje.*) Wat ge nu zegt...

NORA. Dat is niet schoon van u, Lennert.

ANDREA. Wij zouden dat evengoed van u kunnen zeggen, maar zo zijn wij niet.

NORA. Nee, wij niet.

LENNERT. Hoe "Ge zoudt dat evengoed van mij kunnen zeggen"? Ik ben verdekke getrouwd.

ANDREA. Ja, twee keer zelfs. Op de oude manier met haar en daarna op de nieuwe manier met mij.

LENNERT. Wat heeft dat te maken met dat vrouwmens dat nooit

NORA. // Sjjj!

ANDREA. // Zeg!

LENNERT. van 't straat is geraakt.

NORA. Als ze daarmee gelukkig is, waarom moet ge haar dat dan verwijten, Lennert?

ANDREA. Of heeft de ene meer hoerenchance dan de andere? Gelijk gij. Ik vergelijk gewoon. (*Tot Nora.*) Hij kan het zich misschien nog niet laten. (*Tot Lennert.*) Of sta ik hier fabeltjes te verkopen?

LENNERT. Zo'n dikke zever heb ik nog

ANDREA. Wacht even, Lennert, voor ge zelf dikke zever gaat verkopen. Ik wil Nora haar mening graag horen.

LENNERT. // *Hoe Nora haar mening graag*

ANDREA. // (*Tot Nora.*) Ik verdenk er meneer hier van dat hij in een andere pot staat te pissen.

NORA. Daar... eh... moet ik mij toch zekers niet over uitspreken,.

ANDREA. Waarom niet? Hij is toch uw ex?

NORA. Mijn *ex*, daar zegt ge 't. Trouwens, gij moet de mensen niks komen verwijten. Wat hebt gij meer dan tien jaar geleden gedaan? Zelf het goede voorbeeld gegeven.

ANDREA. Da's straf! Gij waart toen toch al uit mekaar!

NORA. Maar hoe lang kende gij hem al?

ANDREA. Zo lang als gij.

NORA. Hewel? Dan kunt gij evengoed veel vroeger

ANDREA. Ja, maar dat was niet zo!

LENNERT. Meisjes, alsjeblijft. // Ge gaat hier toch geen ruzie

ANDREA. // Het grote verschil heet Pieter. En het kan me geen botten schelen hoe gij erover denkt, maar voor mij komt onze Pieter op de eerste plaats.

NORA. Voor al de rest, als ik het goed begrepen heb.

ANDREA. Ik wil dat hier nog tien keer herhalen. En daar hebt gij geen commentaar op te geven.

NORA. Nu hoort ge 't zelf, Lennert.

Intussen waren Julie, Frank, de Man en de Vrouw binnen gekomen. Frank gaat met de Man en de Vrouw naar Marjan. Julie gaat naar Lennert, Nora en Andrea.

JULIE. Waar heeft ons ma geen commentaar op te geven?

LENNERT. Niets, Julie. Ze zitten hier twee dingen met mekaar

ANDREA. Personen!

LENNERT. Goed, personen dan – twee personen met mekaar te vergelijken die met mekaar niets te maken hebben.

NORA. Ha nee?

LENNERT. Nee. Enfin, toch niet zo veel. 't Is precies of ik tegen u zou zeggen: gij en Fien zijt zussen, maar ge moogt niet van mekaar verschillen omdat ge een tweeling zijt. Dat soort zever.

Andrea en Nora door mekaar: “We waren daar niet over bezig! Flauwe kul! Enz...”

JULIE. Maar natuurlijk verschillen Fien en ik van mekaar. Nogal! Dat is het hem juist. Om ons Fien te begrijpen, ik bedoel, om te begrijpen wat ze gedaan heeft moeten we ons afvragen hoe het zover is kunnen komen.

LENNERT. Voilà! Dat was ik aan 't uitleggen, maar ze verstaan me niet.

NORA. // Zever niet, Lennert!

ANDREA. // Hou op, Lennert!

NORA. Was 't ons manier van opvoeden? In hoeverre had onze echtscheiding er iets mee te maken.

LENNERT. Dat laatste ongetwijfeld wel. Misschien zijn er nog andere dingen. Een mens vraagt zich dat soms af.

JULIE. Oei, pa. Ik begin me serieus zorgen te maken, zu.

LENNERT. Hoe...

JULIE. Over u, tiens. Dat gij u dingen gaat afvragen. Straks komt ge nog zeggen dat het uw schuld is dat het met ons Fien mis is gelopen. Dan val ik plat achterover, ik kan het u verzekeren.

LENNERT. Valt gij dan maar plat achterover zoveel ge wilt!

ANDREA. Ja, zeg. Vecht het onder mekaar uit. Ik ga me nog een taske koffie uitgieten.

Protest. Maar Andrea stapt resoluut door en gaat bij Marjan zitten.

JULIE. Er zijn twee soorten mensen die nooit schuld hebben: zij die hun mond houden en zij die doen alsof ze er geen zaken mee hebben en hun rug laten zien. Ge ziet het nu zelf. Zal ik u eens vertellen waar het allemaal begonnen is? Volgens mij liep het al verkeerd toen Fien en ik geboren zijn. Fien was de oudste. Ik kwam zo'n half uurtje later opdagen, want ik was wat moeilijker. Toen al. Gij hebt het er van kleins af aan bij mij goed ingesmeerd dat ik nummerke te veel was, hé ma. Want gij wou maar één kindje.

NORA. Maar allee... Wa...

JULIE. Ge hebt mij dikwijls genoeg verweten hoe ik u heb doen afzien toen ik geboren ben.

LENNERT. Da's 't eerste dat ik daarvan hoor.

JULIE. Zoiets zal ze nooit aan de grote klok gehangen hebben, hé pa.

NORA. Uw geboorte was wat lastiger omdat

JULIE. Dat zal wel zijn. Ons Fien, die *floepte er bijna uit*. Maar ik? Moeilijk doen van in 't begin!

NORA. Dat is niet w

JULIE. Wie eerst komt, eerst krijgt, ma. En dat was ons Fien.

NORA. Ik zag u alle twee even graag.

LENNERT. // Dat is wel waar, Julie.

JULIE. // Dan hadt ge dat wat meer mogen tonen.

NORA. Maar naar u moest ik niet omkijken, meisje. Gij waart een zelfstandig kind.
Dat is allemaal... Ik weet zelfs niet meer

JULIE. Gij onthoudt alleen wat u goed uitkomt. Maar ik vergeet wat moeilijker dan
gij! Pech, hé!

NORA. Ge hebt het recht niet. Fien was een gevoelig en kwetsbaar kind. Ze had
bescherming nodig.

LENNERT. // Meisjes...

JULIE. // Daar zijt ge dan perfect in geslaagd, ma. Proficiat!

NORA. /// Hou op met mij uit te lachen!

JULIE. /// Ge hebt ons Fien meer mot dan eten gegeven. Uw handen hebben altijd al
los gehangen. 'k Zal 't niet weten, zeker? Gij durft spreken van bescherming! //
Ge hebt haar zodanig beschermd dat ze nog meer afgleed tot ze een wrak was.
Tot ze maar één uitweg meer zag! ///

NORA. // Houd op! Zwijg! /// Zwijg zeg ik u!

JULIE. *Zwijg!* Dat is 't eerste woord dat gij mij geleerd hebt, nog vóór ik *mama* kon
zeggen!

NORA. (*Ze stopt haar oren dicht.*) Houd uw mond, Julie!

JULIE. Ge hebt mij niet gewild, ma! Ons Fien was welkom in uw buik! Ik niet!

*Nora neemt een glas en gooit het in Julie's gezicht. Consternatie. Nora beseft meteen dat ze
te ver gegaan is en slaat de handen voor haar mond.*

Julie grijpt haar mantel en loopt naar de stoel van Fien, waar Frank klaar zit.

4. De Ring.

Een Café.

Julie en Frank. De Man bedient.

We horen gietende regen, donder. Achtergrondmuziek.

JULIE. Hey.

FRANK. Hey.

Ze geven mekaar een zoen en Julie gaat zitten op de stoel van Fien.

FRANK. Ge zijt kletsnat? *(Hij wenkt de ober.)*

JULIE. Amai! Metro dicht en geen taxi te zien. Ik ben te voet moeten komen. In de kletsende regen.

We horen gekraak en gedonder.

MAN. Goede avond. En wat mag het zijn?

FRANK. Wat drinkt ge?

JULIE. Bruis.

FRANK. Een spuitwater en voor mij nog een witteke, alsjeblieft. En een handdoek als 't kan.

MAN. Geen probleem. *(Gaat terug.)*

JULIE. Ik heb u toch niet te lang laten wachten?

FRANK. Ik ben er eigenlijk net. Tot nu op de redactie gebleven. De staking verslagen.

JULIE. Staking?

FRANK. Van het openbaar vervoer en de taxi's. Kom me niet vertellen dat ge dat niet wist.

JULIE. Versla ze maar! Die staken alleen maar om ons de duivel aan te doen.

FRANK. Ge denkt toch niet dat die mensen het gemakkelijk hebben en fortuinen verdienen, Julie?

JULIE. Nee, maar waarom moeten de gewone mensen het slachtoffer zijn van hun staking? Zie mij hier nu zitten. Ge hebt mij gebeld?

MAN. Alsjeblieft, juffrouw. (*Geeft Julie een handdoek en keert terug.*)

JULIE. Bedankt, meneer.

Ze droogt haar aangezicht en haren zo goed mogelijk. Frank helpt.

FRANK. Ge ziet, er is niemand die zo dik in de watjes wordt gelegd als gij. (*Lachje bij beiden.*) Hier nog een beetje. Zo... Die mensen hebben geen andere manier om druk uit te oefenen, Julie. Als de bakkers morgen staken, wie is daar dan het slachtoffer van?

JULIE. Tja, wij... Wie anders?

FRANK. Het verschil is dat de mensen sneller begrip zullen opbrengen voor de bakkers. Niet iedereen heeft een taxi nodig, maar iedereen heeft wel brood nodig.

JULIE. Ge maakt een denkfout, Frank. Bij mijn weten hebben de bakkers nog nooit gestaakt.

FRANK (*Barst in lachen uit.*) Oké, goed punt voor u! (*Korte pauze.*) Ge zit ergens mee. Ik zie het aan dat fronsje tussen uw ogen.

JULIE. Bof...

FRANK. Wilt ge 't mij niet vertellen?

Pauze.

JULIE. Ik heb het vermoeden dat mijn pa de bloempjes op een ander gaat begieten. Ik weet alleen niet bij wie. Ik bedoel, ik heb hem niet betrappt of wat weet ik, maar hij gedraagt zich vreemd. Laat thuis. Beetje gedronken, maar niet al te bezopen en een beetje vrolijk, wat ik van een zuurpruim zoals hij eerder vreemd vind.

FRANK. Daar is toch niets verkeerd aan.

JULIE. En een pakje condooms. Of is daar ook niets verkeerd aan? Ik hoop alleen maar dat het zo geen jong ding is.

FRANK. (*Lachje.*) Da's toch dat gij in zijn zakken hebt zitten neuzen.

JULIE. Nee, zeker. Terecht, zoals blijkt.

FRANK. Wat zegt Andrea?

JULIE. Niets. Enfin, ik bedoel, misschien wil ze niets zeggen. Ofwel is ze blind.

MAN. *(Met de dranken.)* Alsjeblieft, juffrouw, meneer. *(Gaat weg.)*

JULIE. Een minimum aan respect vanwege Lennert voor Andrea en Pieter zou niet misstaan. Wat denkt die wel? Gaat hij dat kind laten meemaken wat Fien en ik meegemaakt hebben? *(Pauze.)* Dat is nog niet alles.

FRANK. Oh?

JULIE. Ons ma.

FRANK. . . .

JULIE. Ook, ja. Ze kunnen het zich niet laten, Frank. Geen van beiden. Bij ons ma is 't wel een poos geleden. Van toen ze dat stuk krapuul aan de haak had geslagen. Hendrik of zo, meer werkloos dan werk en meer zat dan nuchter, ge kent dat. Enfin, 't heeft gelukkig niet lang geduurd met die gast. Dat ons ma ook iemand heeft maakt het voor mijn pa precies iets aannemelijker. Die indruk had ik toch toen ik een steentje gooide.

FRANK. In de kikkerpoel.

JULIE. Ik vind dit niet om te lachen, Frank.

FRANK. Sorry, schat.

JULIE. Alsof hij het zich allemaal niet aantrekt. Maar ik zit er serieus mee.

FRANK. Ach, meisje... Dat waait over. Oud zot in de kop.

JULIE. Ik weet niet... Ik had het moeten zien aankomen...

FRANK. Ge gaat uzelf toch de schuld niet geven?

JULIE. Nee, dat niet. Ik bedoel... Snapt ge?

FRANK. Volkomen. Kom, 't is genoeg geweest. *(Neemt zijn glas.)* Hier. Op ons, Julie.

JULIE. Op ons. *(Ze drinken.)* Ik wil daar weg, Frank. Die vent hangt me de keel uit.

FRANK. Hey. Die vent is wel uw vader. *(Zoen.)*

JULIE. Als gij zoudt willen, kan ik misschien... We hebben het er al eerder over gehad.

FRANK. Natuurlijk. Vanavond als ge wilt. Ge komt met het hoogst noodzakelijke en morgen halen we de rest van uw spullen.

JULIE. Da's heel lief van u, Frank. Maar vanavond is misschien wat vlug. Ik moet het bij onze pa eerst nog aan zijn verstand proberen te krijgen.

FRANK. *(Zoentje.)* Gij beslist.

JULIE. Maar als ik dan... Zult ge goed voor mij zorgen?

Frank haalt een doosje te voorschijn en opent het.

FRANK. Ik ben wellicht een tikje ouderwets, maar 't is dat ik u zo graag zie, Julie.

JULIE. Oh, Frank. Is 't daarvoor dat ik naar hier moest komen?

FRANK. Wat denkt ge?

JULIE. Hoe lief. *(Zoen)* Wat is hij mooi.

FRANK. Ziet ge hem graag?

JULIE. Nee, zeker. *(Hij doet de ring rond haar vinger.)* Maar u zie ik nog liever, Frank.
(Zoentje.) Hij is prachtig... Was dat nu echt nodig? Ge kon toch ook... Allee...

Frank legt haar het zwijgen op met een zoen.

Donderklap. Beiden af.

Donker.

5. Schuld.

In de voorraad: Lennert en Nora, daarna Andrea.

In de zaal: Marjan, Man en Vrouw.

LENNERT. Was dat nu echt nodig? Ge kon toch ook... Allee...

VROUW. En geen commentaar! Verstaan?

MARJAN. Wat was dat, zeg! Die was kletsnat!

MAN. Maar ik heb nog niks gezegd!

NORA. Sorry, ik... Ik kon mij niet meer inhouden.

VROUW. 't Is ook Frank zijn feestje. // Ge houdt u in.

ANDREA. // Zou ik eens gaan kijken wat dat daar allemaal is?

MAN. /// Ffft...

MARJAN. /// 't Zit er daar precies flink tegen.

NORA. Ze liegt gewoon, Lennert. Mijn tweeling was mijn tweeling. Ze zit me dat constant te verwijten.

LENNERT. Misschien ligt de waarheid in het midden.

ANDREA. Ik ga kijken. *(Recht.)*

NORA. Ge gelooft me niet?

MARJAN. Wie weet wat die twee aan 't uitspoken zijn.

Andrea gaat naar de voorraad.

LENNERT. Waarom zegt ze dan zoiets?

NORA. Dat ik het niet weet. Ik zal wel *iets* gezegd hebben, zekers en dat blaast ze op. En ik ontplof! Wat staat gij daar te doen? Voor nog meer vuurke stook zorgen?

ANDREA. Nora, ge moet u absoluut kalmeren. Wat bereikt ge daar nu mee? Ge bezorgt uw eigen alleen maar last.

NORA. Ik weet het. Zij wil maar niet verstaan dat Fien meer aandacht nodig had.

ANDREA. Nu gaat het om Julie, Nora. Voor Fien kunt ge toch niets meer doen.

NORA. Ik mag doen wat ik wil. Ik kan Fien niet vergeten. Wil ik ook niet, want. Het is mijn schuld dat ze.

ANDREA. Als we de toekomst konden voorspellen, dan hadden we Fien op tijd de perfecte hulp en aandacht kunnen geven. Maar dat konden we niet.

Stilte.

NORA. Ik ben als moeder totaal mislukt, Andrea. Zowel met Fien als met Julie.

ANDREA. Dat is niet waar.

NORA. Julie heeft gelijk. Eentje had ik aangekund, maar op twee tegelijk was ik niet voorbereid.

Nora begint te huilen. Andrea neemt haar in haar armen.

LENNERT. (*Neemt een glas water.*) Hier, drink wat. (*Nora doet het.*)

ANDREA. Fien was een ander soort meisje. Het leven was lastig voor haar. Als ze 's morgens haar ogen open deed, zag ze een chaotische dag vol problemen op haar afkomen. En toen ze wat ouder werd dacht ze dat andere dingen haar zouden helpen. Om haar problemen op te lossen dook ze van 't ene bed in 't andere, en smoorde en snoof ze wat ze te pakken kon krijgen.

LENNERT. En alles in 't geniep. Wij wisten van niets.

NORA. Ik had het op tijd moeten zien.

ANDREA. Ge hebt niet genoeg achter haar gat gezeten.

NORA. Het was alsof Fien voortdurend in shock was. Dag in, dag uit. Ze liep verloren en ik zag het maar als het te laat was. 't Is niet zoals Julie zegt; dat ik... 't Is allemaal begonnen toen Lennert en ik

ANDREA. Laten we het voor 't gemak de *familieperikelen* noemen.

NORA. Waar gij goed aan mee hebt gewerkt!

ANDREA. Allee vooruit, ik had beter gezwegen...

LENNERT. Ja zeg... Pfft...

NORA. Ge zat aan de bron! Gij en Lennert.

LENNERT. Daar ga ik niet meer over beginnen.

NORA. Natuurlijk niet. 't Zal weer mijn schuld zijn!

LENNERT. Dat zeg ik toch niet.

ANDREA. Gij vergeet dat het tussen u al amen en uit was en dat ik met uw scheiding niets te maken had.

NORA. En gij vergeet dat ik mijn rug amper gedraaid had of ge stond daar al heet en gereed.

ANDREA. Hoe durft ge zoiets...

LENNERT. Is 't goed, ja? (*Korte stilte.*) Herbegin daar nu voor de honderdste keer niet over. We hebben er waarschijnlijk alle drie evenveel schuld aan.

NORA. Dan hebt gij voor een derde schuld, Lennert. Allee, proficiat. 't Is niet veel, maar 't is beter dan niets.

LENNERT. Zeg, wat is 't? Als ik niet toegeef is 't niet goed en als ik wel toegeef ook niet. 't Wordt hoog tijd dat ge eens duidelijk zegt wat ge wilt.

NORA. // Hou hem dicht, Lennert.

ANDREA. // Ge zoudt beter zwijgen, Lennert.

LENNERT. Met u valt niet te praten!

NORA. Met u natuurlijk wel.

LENNERT. Ja, met mij wel ja!

ANDREA. Da's eigenlijk waar. Gij hebt nooit geweten hoe ge hem moest aanpakken.

NORA. Daar hebt gij natuurlijk meer verstand van dan ik.

ANDREA. Dat zal wel zijn!

LENNERT. Dames! Gaat ge nog lang pingpong blijven spelen! Precies twee klein kinderen.

Lange stilte.

NORA. Het was eigenlijk al te laat toen we ondervonden dat Fien ons begon te bestellen om aan haar gerief te komen.

LENNERT. Ze hebben haar zelfs eens totaal foutu naar de spoed gebracht, weet ge nog?

ANDREA. Hebt gij haar als ouders daarna anders aangepakt? Lennert?

LENNERT. ...

NORA. We hebben er alles aan gedaan om haar te beschermen tegen zichzelf. Alles.

ANDREA. Alles was blijkbaar niet voldoende.

NORA. Ge weet goed genoeg dat verslaafd zijn veel ingewikkelder is dan het paar clichés dat gij uit uw botten zit te slaan.

Lange stilte.

ANDREA. En toen ze dat sukkeltje op de wereld had gezet, wat hebt ge dan

LENNERT. // Let op wat ge zegt!

NORA. // Nu is 't genoeg, Andrea!

ANDREA. Daantje was uw kleinkind! Hij was al verslaafd van voor hij geboren was!

NORA. Denkt ge dat wij niet weten hoe dat sukkeltje heeft afgezien?

LENNERT. En dat was een sterk ventje, ge moogt zeggen wat ge wilt. Die heeft gevochten voor zijn leven.

ANDREA. Ge hebt veel te lang gewacht om dat ventje bij haar weg te halen of om professionelen in te schakelen.

NORA. Wij hadden gehoopt dat dat kind haar zou geholpen hebben. Ik bedoel, dat ze dan clean zou gebleven zijn. Maar zelfs tijdens haar zwangerschap hield ze niet op met spuiten en slikken. En hulp wou ze niet. Dan werd ze agressief.

ANDREA. Van wie zou ze dat hebben?

LENNERT. Soms wou ze ons niet zien, of we konden haar nergens vinden. Wat kunt ge

dan op de duur nog doen?

NORA. Fien kon het moederschap niet aan. Dat hebben wij te laat beseft.

ANDREA. Gij zijt precies nog nooit op tijd gekomen. (*Korte pauze.*) Fien was op 't einde zo zot als een deur! En daar heeft ze ten slotte zelf voor gekozen. // Ge moogt zeggen wat ge wilt. Nora, denk niet dat ik geen gevoelens heb voor Fien, dat ik haar niet begrijp. ///

NORA. // Alstublieft, zeg! /// Ge zoudt het anders niet zeggen...

ANDREA. Fien draaide rond in een eindeloos labyrint. Goedbedoelde hulp schoot te kort, liefde en begrip van u, van ons allemaal, schoot te kort. Ik vind het wreed dat ik moet zeggen dat vooral zijzelf schuld heeft aan alles wat er gebeurd is en waar zij en Daantje slachtoffer van werden. Niemand van ons heeft er schuld aan dat ze Daantje heeft doen stikken. Niemand!

NORA. Het was mijn schuld. Ik heb... Ik heb... Haar

ANDREA. Nee, Nora. Het was haar keuze, hoe wanhopig ze ook was.

LENNERT. Ze had geen vrije wil meer, Andrea. Als ge zo ver gekomen zijt speelt de vrije wil niet meer mee en kunt ge niet meer kiezen. Dan telt alleen nog die duivel die in u zit. Da's als een kanker, die tot het uiterste gaat.

ANDREA. Dat kan wel zijn, Lennert. Maar niemand op de hele wereld, hoort ge, heeft haar ooit het bevel gegeven om zich suf te spuiten. Niemand!

NORA. Hou op! Wat helpt al uw blabla? Niks! Fien en Daantje zijn er niet meer. Punt!

ANDREA. Maar Julie is er wel nog. Zij heeft u nodig. Ze is altijd een flink meisje geweest, dat haar best deed op school en nooit iemand last berokkende. Ze heeft hard gewerkt om kapster te worden en ze doet het met volle goesting. Ik stel voor dat ge even tot bij haar gaat.

Korte pauze.

NORA. Dat zal ik doen. Maar ik ga niet op mijn knieën zitten. (*Andrea af.*)

LENNERT. Doe het gewoon, Nora. Iedereen zal er wel bij varen.

Nora af.

6. Fien.

Een Park.

Marjan en Fien.

Andere kleuren, geluiden.

Fien zet haar stoel klaar en gaat zitten. Ze prutst wat ik haar plunjezak, zoekt blijkbaar iets.

Marjan staat op, gaat die richting uit en ziet Fien toevallig zitten.

MARJAN. Fien? Hé, da's lang geleden, zeg. Mag ik bij jou komen zitten?

FIEN. Geen tijd. Ik moet weg. (*Wil recht.*)

MARJAN. Maar allee, Fien. Even maar. Toe! 't Is zo lang geleden.

Fien zucht en blijft zitten. Marjan schuift een stoel bij, zodat we een bank in het park krijgen.

MARJAN. Hoe is 't er mee?

FIEN. Pf. Hoe zoudt ge willen dat het was? Altijd 't zelfde, zekers?

MARJAN. Je ziet er goed uit.

FIEN. En gij kunt nog altijd even slecht liegen.

MARJAN. Wat ben je aan 't doen?

FIEN. Niks.

MARJAN. Omdat ik je in je tas zag zoeken.

Fien haalt met tegenzin een papieren zakje uit haar tas en geeft het aan Marjan.

FIEN. Want anders houdt ge toch niet op met zagen.

MARJAN. (*Opent het zakje.*) Wat is... (*Haalt een gebruikt condoom uit het zakje.*) Eikes!
Hoe kom je...? (*Gooit alles in Fiens schoot.*)

FIEN. (*Lachje.*) Stout geweest, zekers?

MARJAN. Als die vent van jou een beetje hersenen heeft, laat hij dat toch verdwijnen?

FIEN. Die heeft zelfs geen beetje.

MARJAN. Of hij neemt het mee. Waarom heb je dat potdorie in je

FIEN. Wacht! Ik werd dus wakker. Zoals ik weet.

MARJAN. Maar je weet niet meer wat er gisteravond

FIEN. Als ge me voortdurend gaat onderbreken, moogt ge 't zelf vertellen. Oké, Juf Van den Stock?

MARJAN. Zeg maar Marjan... Sorry...

FIEN. Beetje gedronken. (*Lachje.*) Allee, redelijk veel gezopen.

MARJAN. Meid, je moet daar absoluut wat aan doen.

FIEN. Weet ik. Kut, zeg... Zaag zo niet. Beu gehoord...

MARJAN. Is hij zomaar een vriend? Of je vaste vriend?

FIEN. Eerder een vaste scharrel. (*Lach.*) Ik ben een scharrelkip!

Fien begint luid te kakelen als een kip en dan barst ze uit in een onbeheerste lach.

MARJAN. Fien! Hou daar mee op! Nu!

Fien probeert zich te beheersen, wat haar niet zonder moeite lukt.

FIEN. Ge zijt zo grappig, Juf Van den Stock... // Als ge kwaad zijt. (*Gegiechel.*) ///

MARJAN. // Zeg maar Marjan. /// 't Is al goed, Fien. Komaan, zeg. Ken ik hem?

FIEN. Ge zijt nog altijd 't zelfde jufke van toen wij klein waren. Even curieus als benieuwd.

MARJAN. Allee toe, Fien. Wij hebben daarna toch veel gepraat samen?

FIEN. Ja. Voornamelijk over niets.

Pauze.

MARJAN. Zou ik je mogen vragen hoe hij heet?

FIEN. Hendrik of zo. Misschien. Stuk krapuul...

MARJAN. Hendrik? (*Denkt na.*) Je bedoelt?... (*Fien knikt stil.*) Fien... Dan ben je hem daarna blijven ontmoeten?

FIEN. Nee. Toevallig tegen 't lijf gelopen. Van toen af heeft hij me nooit met rust gelaten. Hij kon vroeger al zijn poten niet thuis houden.

Fien begint stil te huilen en Marjan neemt haar in haar armen. Ze sjiit haar, wiegt haar.

MARJAN. Fien... Waarom toch...

FIEN. Ik moet toch leven?

Stilte.

MARJAN. Sorry dat ik het vraag, Fien. En word nu niet direct kwaad. Maar zou je niet eens van kleren mogen veranderen?

Bij Fien explodeert een gekke lach.

FIEN. Gij zijt zeker zot! Dan komt iedereen mij lastig vallen!

Opnieuw die lach, die overgaat in gesnik.

FIEN. Ik krijg mot van hem.

MARJAN. Meisje...

FIEN. Maar hij geeft me soms ook wat.

MARJAN. Wiet?

FIEN. Wat anders? (*Lacht luid.*) Nog altijd even snugger, juf Van den Stock! En soms geld. Twintig euro als hij er goed voorzit, heel soms iets meer. Als hij heel content is van mij. Gelijk deze morgen. (*Lange stilte.*) Ik ben nogal laat wakker geworden en hij had zelfs een broodje... (*Stilte.*) We doen het soms met. Soms zonder.

MARJAN. Waar lag dat condoom? (*Fien haalt de schouders op.*) In de vuilnisbak?

FIEN. Waar ik woon bestaan geen vuilnisbakken. (*Korte pauze.*) Meneer is een grapjas. (*Korte pauze.*) Tussen mijn sandwich.

MARJAN. Wablief?

FIEN. Hij was er al vanonder gemuisd. Maar hij had wel een broodje klaar gelegd. Bezorgde jongen, hé?

MARJAN. Je hebt er toch niet in...

FIEN. (*Haalt de schouders op.*) Terwijl ik zijn biljetje van twintig zat te bekijken

waarschijnlijk.

MARJAN. Wat een vunzige, smerige... Waarom?

FIEN. Om mij te kloten, zekers? (*Pauze.*) Wa?

MARJAN. Wat heb je met dat broodje gedaan?

FIEN. Denkt gij dat ik

MARJAN. Je hebt een bewijsstuk opgegege weggegege? Hij heeft met zijn vingers aan die sandwich gezeten, Fien!

FIEN. (*Lach.*) Niet alleen met zijn vingers!

MARJAN. Vingerafdrukken, Fien! // Je moet klacht indienen. ///

FIEN. // Op een sandwich? (*Lacht, dan stilte.*) /// Daar is het al veel te laat voor, Juf Van der Stock.

MARJAN. Marjan. Hoe bedoel...

Fien haalt de schouders op. Marjan snapt het. Lange stilte.

MARJAN. Je bent zw?

FIEN. In verwachting. Yep! Fien de junk is (*Een snik.*)

MARJAN. Hoe lang al?

FIEN. Kweenie. Maand of twee, zekers. Maar ik kan daar niks mee doen.

MARJAN. Oh, Fien...

FIEN. Wa? *Oh Fien?* Ik kan daar niks mee doen, of hoort ge niet goed.

MARJAN. Daar zijn toch oplossingen voor, Fien?

FIEN. Ik zal mijn plan wel trekken, zu. 'k Heb u daar niet bij nodig.

MARJAN. Als Hendrik de vader is, moet hij (*Korte pauze.*) DNA kan hij nooit ontkennen.

FIEN. Die ont kent alles.

MARJAN. Hij heeft je toen toch niet...

FIEN. Ge spreekt dat woord niet uit, hebt ge 't verstaan! (*Stilte.*) Ik had eigenlijk geen goesting, maar hij was zo hitsig als de bliksem. Hij wou direct. Zonder dus. Maar ik moest *mijn muil houden of motten op uw bakkes!* Dan zou hij lief zijn. En ik moet zeggen, hij was heel lief. (*Huilt.*)

MARJAN. Nu nog een verklaring afleggen, daar is 't veel te laat voor.

FIEN. Wie gelooft een stomme junk? Die het voor de poen doet. En de flikken, die

kennen mij, hé.

MARJAN. Dit keer kan hij toch niet ontkennen, Fien. Zijn vingerafdrukken staan op het biljet dat ge daar hebt.

FIEN. Zijn vingerafdrukken staan op zoveel biljetten. De uwe ook. De mijne ook. Dus: pfft! Dikke shit, godverdomme... Hij zal toch beweren dat ik het uitgelokt heb. Hij is link genoeg om er een draai aan te geven. Bovendien heeft hij me betaald. Hij heeft een junk betaald om met hem te fucken.

Stilte.

MARJAN. En nu?

FIEN. Nu? Niks, zekers? Abortus of zo. Kweenie.

MARJAN. Dat ga je toch niet doen, Fien... Je kan dat kindje ook afstaan.

FIEN. Aan een of ander kutkoppel dat geen kinderen kan krijgen, zekers? Mij goed, als ze er dik voor betalen, dan mag het! En nu ben ik weg. Tijd genoeg verloren.
(*Recht.*)

MARJAN. Fien? Je hebt me niet eens gevraagd hoe het met Julie en Pieter gaat. Of met je ouders.

FIEN. Wa? Vergeten, zekers.

MARJAN. Ze stellen het goed. Maak je geen zorgen.

FIEN. Voilà, meer moet ik niet weten. Dat is dan in orde. Hebt ge me soms geen tien euro?

MARJAN. Voor?

FIEN. Brood.

MARJAN. Duur brood.

FIEN. (*Lachje.*) Er moet ook wat boter en zo op, hé.

MARJAN. Heb je met twintig euro niet genoeg, Fien?

FIEN. ...

MARJAN. Zullen we in die broodjeszaak aan de overkant iets gaan kopen?

FIEN. Godverdomme, bitch! Ontploft! (*Af.*)

Marjan gaat naar de Man en de Vrouw.

7. *Frank.*

Marjan, de Man en de Vrouw, daarna Frank.

Marjan spreekt aanvankelijk alleen tot de Vrouw. Tot de Man er haar attent op maakt.

MARJAN. Als ik het goed begrepen heb woont je broer bij jou?

MAN. Nee.

MARJAN. Hoe *nee*?

MAN. Nee, mijn zus woont bij mij.

VROUW. Wij wonen samen. Ik zorg voor hem.

MAN. Ze liegt dat ze zwart ziet. Wij zorgen voor elkaar.

VROUW. Mijn broer werkt in een beschutte werkplaats.

MAN. Er staat en groot zwart kruis op uw voorhoofd.

VROUW. Ik werk driekwart in de privé. Onze ouders zitten in een rustoord

MAN. Die zitten daar goed.

VROUW. en wij hebben het ouderlijk huis gekocht.

MAN. Die worden daar goed verzorgd, zu.

MARJAN. En Frank dan?

VROUW. Frank is vrij vroeg apart gaan wonen.

MAN. Nu woont Julie bij hem. Dat heb ik graag.

MARJAN. Hij vindt het best leuk, hoor ik.

MAN. Want dan kan Julie voor mijn broertje zorgen en omgekeerd. Zo zorgt ieder voor iedereen, want dat zal nodig zijn.

MARJAN. Wat bedoelt hij daar mee?

MAN. Ik bedoel daarmee dat ik hier ook zit. Dat ge evengoed tegen mij kunt praten.

MARJAN. ...

VROUW. Hij heeft liever dat je naar hem kijkt als je tegen hem praat.

MARJAN. Excuseer... Ik wist niet...

MAN. Ik besta en ik ben.

MARJAN. Ik ben dat niet gewoon, zie je...

MAN. Ik ben niet besmettelijk en ik lees alleen maar spannende boeken. Ik kan dat

goed, hoor, spannende boeken lezen. Die van Aspe en Baantjer ken ik bijna van buiten. Dat zijn van die gasten die dat geschreven hebben. Ze hebben mij verteld dat Julie een zus had. En dat die gestorven is. En daarom zitten we hier. Om dat te vieren, dat ze gestorven is. Maar ze is niet gestorven, ze is dood

MARJAN. Is dat niet hetzelfde?

MAN. *(Lacht.)* Ge laat mij niet uitspreken. Ze is dood-gegaan omdat

Frank komt er even bij zitten.

FRANK. En? Alles in orde?

MARJAN. Hoe is 't me Julie?

FRANK. Dat komt wel in orde. Ze wou even alleen zijn. Wenst ge soms nog wat koffie?

MARJAN. Graag.

MAN. Voor mij graag een koffie met schuim.

MARJAN. Zo'n latte, of hoe heet dat?

VROUW. Espresso.

MAN. Nee. Zo'n hoog glas. Met schuim. Schnappen sie?

FRANK. Mijn broer is een grapjes. Ik haal het wel.

MAN. We mogen al eens lachen, hé.

FRANK. Ja, maar op momenten dat het past. Want wat hebt ge geleerd: "Een beetje kan

MAN. maar te veel mag niet!" *(Frank geeft de Man een schouderklopje.)*

FRANK. Hij is van goede wil, maar hij vergeet vlug. Sorry, ik ga eens kijken hoe het met haar is. *(Af.)*

MAN. Ik vergeet vlug, ik onthou slecht, maar ik weet veel.

MARJAN. Wat wou je me daarnet vertellen?

MAN. Over de zus van Julie?

MARJAN. Ja.

MAN. Ik ben haar naam vergeten. Hoe heet die weer?

MARJAN. Fien.

MAN. Ik heb haar niet gekend. Maar ik weet toch iets over haar.

MARJAN. Oh? Wat dan?

MAN. Veel.

MARJAN. Wat bedoel je met *veel*?

MAN. Gewoon. Veel.

Korte pauze.

MARJAN. En van wie weet jij dat *veel* allemaal?

MAN. Van mijn kleine broer.

MARJAN. En hoe weet die dat?

MAN. Van Julie. Eigenlijk weet hij niks, omdat hij niet nadenkt, maar ik denk na. Waarom denk ik na? Ik denk na omdat ik daar veel over gelezen heb. In van die boekjes over de politie.

8. Lennert.

In de voorraad.

Lennert en Julie, daarna Nora en Frank.

Julie en Frank komen op. Ze wisselen een paar woorden en Julie gaat naar de voorraad, terwijl Frank de drank aan de drie geeft. Hij gaat zitten. Julie blijft bij de “deur” staan en kijkt naar Lennert die een fles wijn neemt.

LENNERT. (*Kijkt even op.*) 't Gaat goed, hé? Ze zijn precies content. (*Geen reactie.*)
Luister Julie, ik vind het spijtig wat

JULIE. Ik veronderstel dat Andrea doet alsof ze niet weet dat ge met ons ma aan 't
vozen zijt.

LENNERT. Hm? Wa... Waarover?

JULIE. Ge hebt me gehoord.

LENNERT. ...

JULIE. Mekaar vlooiën. 't Verliefde koppeltje spelen.

LENNERT. Wa... waar hebt ge...

JULIE. Moet ik u een tekeningetje maken, pa?

LENNERT. Wilt ge eens

JULIE. De schade die ge toen met uw geflikflooi hebt aangericht. Vooral dan bij ons

Fien. Allemaal vergeten?

LENNERT. Straks is 't nog mijn schuld.

JULIE. Uw schuld? Dat kan niet. Want mensen van uw soort treft nooit schuld. En ons ma is niet beter dan gij. Het is altijd de schuld van iemand anders. Maar ge krijgt er blijkbaar nog niet genoeg van. Ge zijt weer aan 't foefelen. En ge zult het weer verprutsen. Zeker van. Dit keer is Pieter de sigaar. Maar dan krijgt ge met mij te doen. Dat zweer ik u.

LENNERT. Ik zie niet in...

JULIE. Hypocriet.

LENNERT. Hela! Een beetje minder als 't kan. Ge valt hier binnen en ge begint tegen mij van uw oren te maken.

JULIE. Ben ik niet duidelijk genoeg? Gij. Ons ma. Eén en één is twee. 'k Moet u toch niet leren tellen?

Korte pauze.

LENNERT. Weet ge hier ergens een kurkentrekker liggen?

JULIE. Begin niet over iets anders, pa. Waarom, vraag ik u.

LENNERT. Ge hebt zeker gezopen.

JULIE. Hou op met zeveren. Ge weet dat ik niet drink. Ik heb trouwens geen drank nodig om de straffe uit te hangen of om mijn mening te zeggen, zoals het bij u mannen gaat.

LENNERT. Nu moet ge eens goed naar mij

JULIE. Nee, gij gaat eens goed naar mij luisteren. Ik wist niet wat ik hoorde toen ze

LENNERT. Ze? Wie "ze"?

Korte pauze. Julie beseft dat ze wat overijld was.

JULIE. Dat heeft geen belang. Ik weet het. Da 's 't enige dat telt.

LENNERT. 'k Kan 't al raden. Die heks doet niet liever dan stoken en de mensen Wacht, godver, ik smijt ze met haar klikken en (*Hij gaat naar de "deur".*)

JULIE. Doe dat, pa. Dan is daarbinnen iedereen meteen op de hoogte. Of gaat ge 't

ontkennen misschien?

LENNERT. Waar bemoeit dat mens zich verdomme mee?!

JULIE. Ze vond dat ik het recht had het te weten! Ik dacht dat gij intussen uw lesje zoudt geleerd hebben, maar nee, ge moest absoluut weer met ons ma uw nest induiken.

LENNERT. Dat wijf is godverdomme gewoon jaloers.

JULIE. (*Lach.*) Jaloers? Toch niet op u? Ge denkt toch niet dat die iemand zou willen die minder dan tien hersencellen heeft?

LENNERT. Als ge hier gekomen zijt om mij uit te maken, trap het dan af.

JULIE. Ge wordt op uw wenken bediend. Maar ik wil eerst weten waarom gij dat uw kinderen aandoet. Pieter en ik!

Nora op vanuit de zaal.

NORA. Zeg, wat is dat hier voor een kabaal?

LENNERT. (Die mankeert hier nog...)

JULIE. Kom binnen, madam! Hier is 't echt gezellig.

NORA. Straks gaan ze nog denken

JULIE. Ge zijt nu toch bezig met stoten verkopen. Ge kunt er nog een schepje bovenop doen.

NORA. W... wat scheelt er? Lennert?

LENNERT. Ze weet het.

NORA. Hoe... Wa...

LENNERT. Van ons.

JULIE. (*Tot Nora.*) Wat voor iemand zijt gij eigenlijk? (*Tot Lennert.*) En gij? Zijt gij van zin om hoerenloper te worden of zo?

LENNERT. Let op uw woorden, gij! Uw moeder is geen hoer!

JULIE. Goed dan! Dikke sorry! Ik trek terug wat ik niet gezegd heb! De rest van mijn woorden niet. Content?

Pauze.

NORA. Wie heeft u dat allemaal wijsgemaakt?

JULIE. Wijsgemaakt?!

NORA. En roep niet zo. Straks staan ze hier allemaal.

JULIE. *(Met een snik in de stem.)* Ja, want dat mag niet, hé ma! Ze zouden achter uw façade kunnen kijken! *(Korte pauze.)* Is 't niet waar misschien?! Simpele vraag, simpel antwoord: ja of nee!

Stilte. Er rolt een traan over Julie's wang.

NORA. Gij zijt ons dochter. En Fien

JULIE. Dit heeft met Fien niets te maken. Wat zit ge Pieter allemaal aan te doen? *(Tot Lennert.)* Pieter is uw zoon! *(Tot Nora.)* En van Andrea!

NORA. ...

JULIE. Pieter is mijn broer! Ge laat hem met rust.

NORA. ...

JULIE. Maar voor u telt dat kind natuurlijk niet. Die bestaat waarschijnlijk alleen in uw verbeelding!

NORA. Ge zijt echt onredelijk.

JULIE. Of in uw nachtmerries.

LENNERT. Julie! Nu is 't genoeg!

NORA. Ik zie dat manneke ook graag.

JULIE. Leugenaar! Hij is maar de zoon van die... die... *(Lennert maakt een dreigend gebaar.)* Goed, ik let op mijn woorden. *(Pauze. Dan tot Nora.)* Zij was niet de enige die uw huishouden // kapot heeft gemaakt. Gij vergeet dat ge ondertussen zelf op een ander aan 't pappen waart! Met die Hendrik of hoe heet hij ook weer. Dat stuk vuil.

LENNERT. // Julie, ik zou graag hebben dat ge *(Hij zwijgt.)*

Lange stilte. Julie verwacht reacties, maar die komen niet.

Lennert toont onhandig de fles wijn.

LENNERT. *(Tot Nora.)* Hier, breng die fles naar ginder. Ik los dat hier wel op.

JULIE. “Ik los dat hier wel op”. Denkt ge dat er nog iets op te lossen valt van al uw shit? (*Tot Nora.*) Of hebt ge liever dat Pieter dezelfde weg opgaat als ons Fien?

Nora geeft Julie een flinke oorveeg.

JULIE. Wat hebt gij vandaag, zeg! Zijt ge zot geworden of wa?

Julie huilt. Ze is razend en haalt de fles uit de handen van Lennert. Ze houdt ze Nora voor.

JULIE. Hier. Hang de sympathieke sloor uit gelijk het van u verwacht wordt en laat u eens lekker vollopen. // Dat kan voor u toch geen probleem zijn, ma? ///

LENNERT. // Kalmeer u wat, toe.

JULIE. /// Tegen wie hebt ge 't? Tegen mij? Zij heeft een glas in mijn gezicht gekapt, hé pa! En nu heeft ze mij een mot gegeven! Of zijt ge blind? Dat is nu al de tweede keer vandaag dat ze mij zo affronteert! En gij vindt dat allemaal normaal! (*Ze duwt de fles in zijn handen.*)

LENNERT. Maar nee, ik...

JULIE. 't Is feest vandaag. Voor mij, 't schijnt. Wel, stooft uw feest op!

Julie wil weg, net als Frank binnen komt.

FRANK. Zeg, ze vragen zich daar af... Wat is...

Julie valt huilend in zijn armen.

JULIE. Oh, Frank. Alstublieft. Ge moogt gerust weten wat die twee allemaal uitspoken. (*Tot Nora.*) Ik sta er niet versteld van dat ge partij kiest voor hem. Moest ik ons Fien // zijn, ge zoudt dan wel anders praten.

NORA. // Ik kies geen

JULIE. Want in uw ogen ben ik toch maar een mislukte abortus. (*Tot Frank.*) Dat heeft zij gezegd toen ons Fien gestorven is. (*Tot Lennert.*) En doet gij maar dat ge van niks weet. Ge stondt er met uw neus op.

NORA. Als ik dat zou gezegd hebben

JULIE. Zou? Ha!

NORA. Als ik dat gezegd heb. Maar ik weet het niet meer. Oké?

JULIE. En met *oké* is de zaak afgesloten. Holle woorden, ma! Die voor mij geen enkele betekenis hebben!

FRANK. Julie... Rustig...

JULIE. Respect? Kent gij dat woord? Verkeerd beschermd door de ene en verwaarloosd door de andere, dat was ze! Als ge haar niet zo dolgedraaid had, dan zou ze nu nog geleefd hebben! Ge hadt geen respect voor haar en voor mij nog veel minder!

Nora wil opnieuw uithalen, maar Frank komt vlug tussenbeide.

JULIE. Laat haar doen, Frank. Ze is onverbeterlijk.

NORA. Moeten we om u plezier te doen op ons knieën op bedevaart kruipen of wat?

JULIE. Uw fouten toegeven, kent ge dat? Vijf lettertjes: "Sorry". Al van gehoord?

NORA. *(In zichzelf.)* Meer dan ge denkt...

JULIE. *(Naar Lennert.)* Het enige wat ik wil weten is waarom gij uw vrouw per sé wilt bedriegen met die daar. Met uw ex, godbetert! *(Stilte.)* Houd u vooral niet in om ook iets te zeggen. *(Lange stilte.)* Zwijgen. Dat is het enige wat ge alle twee het beste kunt. Ofwel staan roepen en tieren. Maar praten? Met u valt er godverdomme niet te praten. *(Gedecideerd.)* Ik blijf hier geen seconde langer.

Julie loopt af, neemt haar gerief, trekt haar jas aan en zonder iemand nog een blik waardig te keuren, verdwijnt ze. Aan de tafel kijkt iedereen verbaasd toe. Daarna gefezel.

Intussen lange, gênante stilte in de voorraad.

FRANK. 't Zijn mijn zaken niet, maar...

LENNERT. Tja, wat kunt ge daar...

Opnieuw lange, gênante stilte.

FRANK. Zoiets zegt ge toch niet tegen uw eigen kind?

NORA. Ik weet zelfs niet meer dat ik dat... Toen ze ons gezegd hadden dat ze Fien gevonden hadden. En Daantje. *(Stilte.)* En dan die eindeloze ondervragingen

achteraf.

LENNERT. Ja. Precies of ge hebt uw kind zelf...

NORA. We waren net terug. We hadden Fien geïdentificeerd. *(Een snik.)*

LENNERT. Besef eens wat een schok dat was, om ons dochter daar zo te zien liggen? Ons kind.

FRANK. Het spijt me...

NORA. We waren begot verdoofd. Ik wist nog met moeite waar ik stond. En dan zegt ge stommiteiten. Bij 't minste.

LENNERT. Ze zal u weer uitgedaagd hebben, ben ik zeker. Ge moogt ons Julie niet onderschatten, Frank.

NORA. 't Is goed, Lennert. We weten het al. *(Zucht. Tot Frank.)* Ga bij haar. Toe. Ze heeft u nodig.

FRANK. Oké. We komen er wel uit, zeg ik altijd. Ook als het wat moeilijk gaat. *(Af.)*

Frank loopt vlug naar de zaal, ziet dat Julie er niet meer is en trekt zijn jas aan. Hij gaat af waarlangs Julie verdween.

Intussen in de voorraad: Lennert en Nora bekijken mekaar. Maar ze blijven zwijgen.

9. Marjan.

Een café.

Julie en Marjan, de Vrouw bedient.

We horen achtergrondgeluiden en cafémuziek.

Op de stoel tegenover de lege stoel van Fien zit Marjan. Julie komt op. Ze heeft zich gehaast. Ze gaat vlug naar Marjan, trekt haar jas uit, hangt ze op de stoel en gaat zitten.

JULIE. Oké. We komen er wel uit, zeg ik altijd. Ook als het wat moeilijk gaat. Sorry dat ik wat later ben. 'k Mocht een blokje omrijden. Met al die straten die open liggen. 't Is precies of al die werken op 't zelfde moment moeten uitgevoerd worden.

MARJAN. Ja...

JULIE. Een parkeerplaatsje vinden... Niet om te lachen.

MARJAN. Je mag blij zijn dat je 't hebt overleefd.

JULIE. Hoe is 't?

MARJAN. Misschien eens per fiets komen?

JULIE. En dan is 't hier nog betalend parkeren ook...

MARJAN. 'n Duur ritje van niet eens een kilometer.

JULIE. Ik heb me moeten haasten. Echt. Hoe is 't?

MARJAN. Het leven van elke dag. Wil je iets?

JULIE. Graag.

Marjan doet teken aan de Vrouw. Die bevestigt met een knikje.

JULIE. Wat wou ge me vertellen?

MARJAN. Volgende week is het de herdenking.

JULIE. En de rest.

MARJAN. De rest?

JULIE. Wel ja, ons ma wou absoluut dat Frank en ik. Beetje officieel maken voor dat paar mensen die het nog niet wisten.

MARJAN. Oh? Fijn.

JULIE. We wonen nu toch samen, dus... Ge vergeet toch niet te komen, Marjan?

MARJAN. Wat dacht je?

JULIE. We gaan het eenvoudig houden, zu. Geen groots gedoe. De naaste familie, een paar vrienden. Meer niet.

MARJAN. Beetje gezellige sfeer maken.

JULIE. Dat is 't beste, vind ik.

MARJAN. Meer moet dat niet zijn. Nonkels, die komen alleen om zich te bezatten en onnozel te doen.

JULIE. En tantes om te roddelen en te stoken.

MARJAN. *(Groen lachje.)* Da's waar.

VROUW. Ja. Wat mag het zijn?

JULIE. Koffie, alsjeblieft.

VROUW. Mag ik misschien uw jas?

JULIE. Sorry. Erg vriendelijk.

De Vrouw neemt de jas aan, hangt ze op en gaat de koffie klaarmaken.

MARJAN. Het is in dat verband dat ik je...

JULIE. De roddelantes?

MARJAN. Nee. Ja, eigenlijk. Zijn we dat niet allemaal een beetje? Nee, 't is nogal delicaat.
En ik wil niet dat er achteraf

JULIE. Geroddeld wordt.

Pauze.

MARJAN. Lennert alleen vragen is natuurlijk geen optie.

JULIE. Tja, ge kunt onze pa moeilijk uitnodigen op een feestje dat hij zelf organiseert en Andrea niet.

MARJAN. Ja, natuurlijk. Sorry. Dat spreekt vanzelf. (*Pauze.*) Je broertje? Die komt ook?

JULIE. Fien is toch zijn zus? En Daantje zijn neefje. Wat vraagt ge allemaal, Marjan? Ik snap niet goed waar ge naartoe wilt.

MARJAN. Je moet daar niet boos om worden, Julie. Als je deze herdenking bij een van je ouders organiseert...

JULIE. We hebben een zaaltje gehuurd.

MARJAN. Dat is goed. Dan heb je ook geen last achteraf. Van de schoonmaak en zo. Voor die kleine meerkost.

JULIE. Marjan? Ge spreekt in raadseltjes.

MARJAN. Andrea en ik heb samen de opleiding van onderwijzeres gevolgd. Daarom weet ik dat zij jullie al kent van toen jij en Fien nog kinderen waren.

JULIE. Zeg maar gerust dat wij Andrea al ons leven lang kennen. Wij waren bij Andrea thuis. En ja, toen zij en onze pa...

MARJAN. Andrea heeft de escapades van Fien nooit goedgekeurd.

FIEN. Wie wel?

MARJAN. Escapades is een voorzichtig woord.

De Vrouw brengt de koffie van Julie.

JULIE. Fien was wel – sorry, is – mijn zus, Marjan.

MARJAN. Sorry. Zo bedoelde ik

JULIE. Al wat gebeurd is, blijft eeuwig doodjammer. Fien wou haar eigen gangetje gaan en zelfs meer dan dat. Ge kunt niet zeggen dat wij er niet alles aan gedaan hebben om haar op andere gedachten te brengen. Anderzijds heeft niemand haar gedwongen om zich dood te spuiten. En *had ze dit en had ze dat*, verandert allemaal niets aan de zaak. Fien is dood. Punt.

MARJAN. Dat klinkt wel hard.

JULIE. Ik zie mijn zus doodgraag, Marjan. Nog steeds. Als ik mij wil voorstellen hoe ons Fien er nu zou uitzien, volstaat het dat ik eens in de spiegel kijk. Liefst 's morgens. Wij zijn twee identieke portretten met twee totaal verschillende karakters. Soms vraag ik me af... Marjan, zoudt ge nu eindelijk eens willen zeggen wat ik hier zit te doen.

MARJAN. Zoals ik zei. Het is nogal delicaat.

Lange pauze.

JULIE. Ja?!

MARJAN. Hij ziet je moeder. Weer.

JULIE. (*Ongelovig.*) Wablief? Onze pa?

MARJAN. ...

JULIE. Bedoelt ge *zien* in de zin van

MARJAN. (*Knikt.*) Zien, ja. Wat dacht

JULIE. Ge bedoelt *met mekaar omgaan*? In de zin van

MARJAN. (*Knikt.*) Ja. Het is dus een beetje... Tja... // Natuurlijk, hij is haar vader – maar met Andrea die nergens van af weet, voor zover ik... Beetje raar eigenlijk. ///

JULIE. // Godverdomme... Waarom moeten die twee /// Beetje raar? Waarom moeten die twee mekaar *zien*? Zijn dat twee randdebielen of wat? Hebben ze niet genoeg aan één... Fuck zeg!

MARJAN. Rustig, Julie.

JULIE. 't Is toch waar? Is hij godverdomme bigamist geworden? Of veelpoeper?

MARJAN. Tja, ik weet ook n

JULIE. En zij is al niet beter als ik u zo bezig hoor. Marjan, zijt ge zeker?

MARJAN. Ja.

JULIE. Honderd procent?

MARJAN. Honderd procent.

JULIE. Hoe lang weet jij dat al?

MARJAN. 'n Paar weken. Een maand? Zoiets.

JULIE. Ja, hey zeg! Goed geniepig! En deze hier weet nergens van!

Pauze.

MARJAN. Ik wou het je gewoon meegeven. (*Korte pauze.*) Het is al langer aan de gang dan vandaag. Toen. Waarschijnlijk met die moeilijkheden op zijn werk.

JULIE. Voor de zoveelste keer geen werk kunnen houden, ja.

MARJAN. Dan die pech met zijn auto.

JULIE. Splinternieuwe okkaze en perte totale. Tof...

MARJAN. Je hebt het meegemaakt.

JULIE. 'n Stuk in zijn kloten, ja!

MARJAN. 't Kwam voor hem waarschijnlijk allemaal samen op dezelfde hoop.

JULIE. Hij zal er waarschijnlijk niets kunnen aan doen. Zoals altijd.

MARJAN. En dan heb je... En je moeder die dan...

JULIE. Wat?

MARJAN. Misschien heeft zij hem willen troosten. Steunen. Zoiets...

JULIE. Misschien had zij goesting om eens goed aan de flosj te trekken, ja!

MARJAN. Misschien kun je 't hen niet kwalijk nemen.

JULIE. Misschien... misschien... Zo kunt ge de misschienen opstapelen tot ze zo hoog zijn als de Eiffeltoren. Shit, Marjan! En dat ik het hen kwalijk neem!

MARJAN. Sorry. (*Stilte.*) Ik had het je beter niet verteld.

JULIE. 'k Zou het toch te weten gekomen zijn. Ik vind het alleen smerig dat ze weer zo heimelijk en achterbaksweg... Hij zowel als zij...

MARJAN. 'k Zou niet weten...

JULIE. Waarom vertelt ge me dat eigenlijk allemaal, Marjan?

MARJAN. Ik vond dat je dat mocht weten. Weet jij of Andrea het al weet?

JULIE. Dat zoudt jij beter moeten weten dan ik.

MARJAN. Ik weet het echt niet, Julie. Ze moet minstens iets vermoeden. Ze is toch niet blind?

Cafégeluiden + muziek stopt.

10. Verleiding.

Ergens.

Lennert en Nora.

Minder licht.

NORA. Denkt gij soms dat ik dat niet zie?

LENNERT. Wat niet zie?

NORA. Zoals ge naar mij zit te kijken. Dat deed ge vroeger op precies dezelfde manier, Lennert.

LENNERT. W... w...

NORA. Toen we mekaar nog niet kenden, maar een slow later wel. En goed zelfs.

LENNERT. Als gij het zegt...

NORA. Doe maar niet dat ge van niks weet. Gij waart een vrij normale jonge man, niet mis, vond ik. Beetje mager, beetje schuchter, een echt bleuken. Juist daarom viel ik op u. Ik kon me niemand voorstellen die charmanter was dan gij.

LENNERT. Bwa... Wij waren jong toen.

NORA. En smodderverliefd, geef maar toe.

LENNERT. (*Lachje.*) Dat wel. Zeker!

NORA. En nu zijn we alleen maar wat minder jong. Hé?

LENNERT. Een beetje toch.

NORA. Onnozelaar... Daarna hebt ge uw kazak naar Andrea gedraaid en nu kijkt ge weer naar mij. Ge zijt een draaikont, Lennert Leemans. Ge zijt wat breder geworden, maar ge zijt soms nog een even groot bleuken, zie ik. Geef maar toe, kom.

LENNERT. Ik moet toch naar iets kijken.

NORA. Ik denk niet dat ge nog weet wat ge wilt. Een geluk dat ik het wel weet in uw

plaats. Ge kijkt zoals toen en toch is 't anders. Ge zoudt die blik in uw ogen eens moeten zien. 't Is meer... een panter die zijn prooi besluipt. (*Pauze.*) Wat heeft Andrea dat ik niet heb, Lennert?

LENNERT. ...

NORA. (*Ze is hem genaderd.*) Waarom zegt ge nu niets? Het is met u, mannen potdorie altijd hetzelfde. Een grote muil opzetten, roepen en tieren.

LENNERT. Heb ik hier staan roepen en tieren?

NORA. (*Ze staat haast op zijn voeten.*) Tot het erop aankomt eens eerlijk hun gedacht te zeggen. Dan hebben ze nog zo'n klein pietje.

Nora begint speels te lachen en vliegt rond zijn nek. Ze zoent hem wild. Lennert geeft toe.

LENNERT. Waar zijn we nu aan begonnen, jong?

Donker.

11. Andrea.

De voorraad.

Nora en Lennert, daarna Andrea.

LENNERT. Ik weet het echt niet, Nora. Ze moet minstens iets vermoeden. Ze is toch niet blind? Ze heeft me trouwens gezegd dat ik kijk.

NORA. Kijk?

LENNERT. Kijk, ja. Naar u.

NORA. Met die blik op oneindig als een halve idioot, zekers. Ken ik. Wat hebt ge geantwoord?

LENNERT. Niks. (*Pauze.*) We moeten ermee stoppen, Nora. Vroeg of laat komt ze toch alles te weten.

NORA. Maakt dat een verschil?

LENNERT. Stel dat ze het van Julie te weten komt. Of erger nog, van Marjan! Die maakt van een pingpongballetje potverdomme een luchtballon.

NORA. Als ge 't zo ziet is er natuurlijk geen ontkomen aan. Het grootste gevaar ligt

niet bij Marjan. Die heeft er alle belang bij dat er over Andrea geen roddels de ronde doen. Ze moeten tenslotte nog een jaar of vijftien, twintig met mekaar samenwerken. Daarom denk ik dat Marjan voor een keertje haar roddeldoos op slot zal houden. Het is Julie die roet in het eten zal gooien.

LENNERT. Als 't van ons Julie afhangt, ge weet wat die wil.

NORA. Eist.

LENNERT. Goed. Eist. In feite doet ze dat, ja.

NORA. Ge zijt toch niet van plan om toe te geven aan haar chantage. Want dat doet ze, hé Lennert. Ze chanteert ons gewoon.

LENNERT. Niet overdrijven. Laten we zeggen dat ze ons met de beste bedoelingen lichtjes onder druk zet.

NORA. Ze heeft ons heel duidelijk gemaakt dat gij en Andrea bij mekaar moeten blijven. Voor Pieter.

LENNERT. Ja, ze heeft daar, eerlijk gezegd, wel een punt. We waren een koppel dat moeilijk als goed voorbeeld kon dienen. Klonk het niet, dan botste het. Dat we uit mekaar gegaan zijn, gebeurt in de beste huishoudens. Maar we hadden de tweeling nooit van mekaar mogen scheiden, Nora. Dat is onze grootse fout geweest.

NORA. Waar meer dan één is, wordt er zowel oorlog als vrede gemaakt. En bij ons was 't op de duur alle dagen oorlog. Gij wou de tweeling niet laten gaan. Ik evenmin.

LENNERT. Dan maar de peer in twee. Da's 't voordeel van een tweeling. Achteraf gezien niet zo slim.

NORA. Ik kon Fien onmogelijk loslaten. Fien was niet zo standvastig als Julie. In feite was ik blij dat zij het was die bij mij bleef. Dan kon ik beter voor haar zorgen. En ja, zeg maar niets, ik ben er allesbehalve

LENNERT. Ge hebt gedaan wat ge kon, Nora. Ik maak u geen verwijten. Maak er uzelf dan ook geen.

NORA. Ge weet zo goed als ik dat Fien geen slecht kind was, Lennert. Ze was heel intelligent, maar ze was tja... ze had niet dat forsige van ons Julie.

LENNERT. En omdat ze niet standvastig was. Hebt ge zelf gezegd. Als Fien slecht terecht

is gekomen, dan komt dat omdat ze op de verkeerde vrienden is gebotst en nooit *nee* kon zeggen.

NORA. Wat gebeurd is, is gebeurd. Er blijven over zagen helpt niets.

LENNERT. Nee, maar ik mag er toch nog iets over zeggen? (*Pauze.*) Nora, ik denk dat we er beter aan doen van ermee te stoppen. Voor er nog meer stomiteiten gebeuren.

NORA. Stoppen? Met ons? Dat meent ge niet. Het gaat toch goed tussen ons?

LENNERT. Ge maakt uw eigen leugens wijs. Alles in 't geniep. Wat hebt ge daaraan? Precies kleine kinderen.

NORA. Daar heeft niemand zaken mee.

LENNERT. Kleine kinderen worden altijd betrap, Nora. En wat doet ge met Andrea? En Pieter? Ik moet met hen toch rekening houden. (*Pauze.*) Ik ga alleszins doen wat ik moet doen. Want zo is 't geen leven meer. Ik stop ermee.

NORA. Maar dat... Wat doen we met de rest?

LENNERT. Is er nog meer?

NORA. Ik moet u toch geen tekeningetje maken.

LENNERT. ...

NORA. Seks. Heet en stomend.

LENNERT. Vergeet het.

NORA. Kom hier, godver. (*Grijpt hem vast.*)

LENNERT. Houd op! (*Hij duwt haar weg.*) Gij krijgt daar zeker nooit genoeg van?

NORA. Van u? Nooit!

LENNERT. Stop ermee, Nora! Daar komen alleen maar vodden van.

NORA. Als ge Andrea in de steek laat...

LENNERT. Wat?

NORA. Dan zult ge het u niet beklagen.

LENNERT. Dan ontploft ons Julie.

NORA. Andrea wil u zelfs niet van voor haar voeten schoppen. Snapt ge dat nu nog niet?

LENNERT. Die kan ook niet zonder mij.

NORA. Dat moet plezant zijn, zeg, als ge overal zo populair zijt.

LENNERT. Ik kan er ook niks aan doen.

NORA. Sukkel. Ik heb me al zo dikwijls afgevraagd wat vrouwen eigenlijk in mannen zien. Waarom we al duizenden jaren lang ons verstand in klootzakken gelijk gij zijn blijven steken.

LENNERT. Dat is niet moeilijk. Een vrouw kan nooit meer verstand gebruiken dan ze heeft! (*Lachje.*)

NORA. Lennert, gij hebt mijn kop toen zot gekregen en nu denkt ge dat ik u zomaar zou laten gaan. Ik weet wie ge zijt.

LENNERT. Wie ik ben?

NORA. Als ge in vorm zijt, zijt ge nog altijd dezelfde vuile, zwijnige seksmaniak. Dat voel ik! Wroaw! (*Ze grijpt hem vast.*)

LENNERT. Hou ermee op, Nora!

NORA. Ge zoudt u godverdomme beter eens goed laten gaan. Ge hebt het nodig. Ik voel het. Van Andrea moet ge toch niets verwachten!

LENNERT. Gij zijt nog slechter dan een klein kind. Stop ermee! Nu!

NORA. Ach, soms moet ge eens goed verloren lopen om mekaar terug te vinden. Kom, we nemen de brandtrap. Ik heb de sleutel van de zaaltjes beneden.

LENNERT. Ik heb nee gezegd!

NORA. Ik vind dat we minstens *waardig* afscheid van mekaar moeten nemen.

ANDREA. (*Op.*) Wat wilt ge daar mee zeggen, met waardig afscheid van mekaar nemen? Gaat ge collectief zelfmoord plegen of zo?

LENNERT. Hoe... hoe komt ge daar nu bij, Andrea?

ANDREA. Dat zou misschien geen slecht gedacht zijn. Hé, Nora? Dan kunt ge op uw gemak verder vogelen in de andere wereld // zonder dat iemand in uw weg loopt!

LENNERT. // Andrea!

ANDREA. Nee, ik hou mij niet meer in voor u twee. Ge hebt me al belachelijk genoeg gemaakt.

LENNERT. Maar wij – ik maak u toch niet belachelijk, Andrea. Trouwens, hoe kan ik u belachelijk maken als ik u graag zie.

NORA. (Labbekak!)

ANDREA. Gij mij graag zien? Ha! Als ge achter mijn rug in haar gat staat te pitsen! Maar ik moet eerlijk toegeven dat ik kwader ben op mezelf dan op u. Omdat ik zo'n godverdomse geit ben. Dat ik niet eerder gezien heb dat gij met een broek vol goesting naar haar zat te geilen en (*Tot Nora.*) dat gij toevallig altijd in de buurt waart als ik ergens naartoe moest. Al was 't voor twee minuutjes. Maar zelfs op twee minuutjes kunt ge u eens goed laten gaan.

LENNERT. M'enfin, Andrea alsjeblijft. Wat voor praat...

ANDREA. Kunt ge daar niet tegen, misschien?

LENNERT. Maar ik ben toch de kwaadste niet...

NORA. // (Platte kontlikker.)

ANDREA. // Tenzij ge te veel zuipt of geen werk hebt, want de laatste tijd loopt ge me meer voor de voeten dan wat anders.

LENNERT. Ik drink vanaf nu alleen nog spuitwater! Ik zweer het. En ik zal mijn best doen om werk te vinden!

ANDREA. Dat meent ge niet.

LENNERT. Er is voor alles een oplossing.

ANDREA. Uitgenomen voor een geval als gij.

LENNERT. Ga af op uw gevoel.

ANDREA. Pardon?

LENNERT. Wat zegt uw gevoel?

ANDREA. Mijn gevoel? Ik ga u niet zeggen wat mijn gevoel zegt. Want mijn gevoel, dat ligt op dit ogenblik in puin. En daar hebt gij voor gezorgd!

LENNERT. Ik zal het goedmaken, Andrea, ik zweer het u.

ANDREA. Wat hebt ge me allemaal niet geflikt met haar? Heimelijk achter mijn rug!

LENNERT. Andrea, luister. Ik zal 't u uitleggen. Ik moet eerlijk toegeven

ANDREA. Gij? Eerlijk? Nog een geluk dat uw moeder al jaren dood is.

LENNERT. Wat wilt ge daar

ANDREA. Omdat gij anders op uw typisch eerlijke manier uw eigen moeder voor een appel en een ei nog aan de duivel zoudt verkopen.

LENNERT. Overdrijft ge nu niet een beetje?

ANDREA. (*Tot Nora.*) En gij weet weer van niks. Moet ge mijn zakdoek niet hebben,

want 't bloed stroomt uit uw neus.

NORA. Ik doe niet meer mee, Andrea. Lennert en ik zijn een poos geleden met mekaar herbegonnen, dat geef ik eerlijk toe, maar

ANDREA. Lap! Nog een die eerlijk is als goud. Mijn geluk kan niet op vandaag! 't Probleem is, mannekes, dat ik er *geen klo-ten* van geloof!

LENNERT. 't Is waar wat Nora zegt. Ik wou daarnet. Voor de laatste keer. Om waardig afscheid te nemen, zogezegd.

ANDREA. Zogezegd...

LENNERT. Ja, 'k weet het. 't Is verkeerd, ik geef het toe. Maar Nora wil er niet meer mee doorgaan. Hé, Nora? Dat zei ze me net op 't moment, ik bedoel, 't wou toch lukken dat gij hier net op dat moment binnen gekomen zijt. Ik ben dus volledig in de fout.

ANDREA. Gij zijt echt nergens voor beschaamd.

LENNERT. Voor die ene keer dat ik iets toegeef.

ANDREA. Ge hebt er geen idee van wat het betekent door u bedrogen te worden met mijn eigen zus.

LENNERT. Gij hebt uw eigen zus toch ook bedrogen met mij?

Andrea geeft Lennert een klinkende oorveeg. Tegelijk horen we haar telefoon. Ze neemt op.

ANDREA. Ja? ... Pieter? Ben jij het, jongen? ... Je bent bijna aan de school. Dan kom ik je direct halen, hoor. Twee minuutjes. Doe-oei! (*Haakt in.*) We hebben het er nog over. Denk maar niet dat ge er zo goedkoop vanaf komt! Bigamist! (*Ze gaat weg, maar keert onmiddellijk op haar stappen terug.*) Ik ben blij dat uw zoon niet tien seconden eerder heeft gebeld. (*Af.*)

12. Aan Tafel.

Marjan, de Man en de Vrouw – Nora en Lennert – Nora en Andrea.

VROUW. Wat is er eigenlijk precies gebeurd met dat meisje, met die Fien? Want van veel horen zeggen hoort ge ook veel liegen.

MARJAN. Daar weet ik alles over! Luister. Als ge de politie moet geloven zou Fien haar

zoon Daantje versmacht hebben met een kussen en dan zou ze zichzelf een overdosis hebben toegediend. Daarna is ze 't schijnt volkomen tureluurs – high, zoals ze zeggen – van de trappen gedonderd. De dag daarop hebben ze haar gevonden.

VROUW. Waar?

MARJAN. Onderaan de trap.

VROUW. Ik bedoel, waar dat gebeurd is?

MARJAN. In een kraakpand ergens in de randstad.

MAN. Had dat kindje dat gestikt is bloeddoorlopen oogjes?

VROUW. Wat voor vragen stelt...

MAN. Ja of nee?

MARJAN. Hoe moet ik dat weten?

MAN. Dat is een vraag, geen antwoord. Als ge versmacht zijt, hebt ge bloeddoorlopen ogen. Dat weet ik.

MARJAN. Ik niet. Ik ben nog nooit versmacht geweest.

MAN. Gij doet alsof ge het niet weet.

MARJAN. Je broer heeft een levendige fantasie.

MAN. Fantasie? Dat zijn feiten van de politie, mevrouw. // Ik heb daar veel over gelezen.

NORA. // Ik heb daar veel over gelezen, Lennert. Over relaties en zo. Dat ge iemand anders zoudt leren kennen, zou me wel wat gedaan hebben. Maar dat zou voorbij gegaan zijn. Maar mijn eigen zus, godbetert...

LENNERT. Och ja, ze kwam hier bijna alle dagen over de vloer.

NORA. Om met mij wat te kletsen. Dacht ik toen. Ze woont toch vlakbij. Taske koffie, koekje... Gezelligheid. Allemaal heel plezant. Maar als ik er toevallig niet was, was er geen taske koffie of koekje te zien, maar zij wel. Geef toe, ge kon gewoon uw poten niet thuishouden.

LENNERT. // En dat neemt ge gewoon voor waarheid?

MARJAN. // En dat neem je gewoon voor waarheid?

VROUW. Die doet niets anders dan de ganse dag met zijn neus in de boeken zitten.

MAN. En als ik u nu zeg dat die Fien is vermoord...

MARJAN. // Komaan, zeg. Dat gelooft je toch zelf niet?

LENNERT. // Komaan, zeg. Dat gelooft ge toch zelf niet?

NORA. Andrea heeft toen bewezen dat ze voor mij niet het minste respect had. // En gij, gij hadt u eigen in de hand moeten houden. Maar nee, ge moest absoluut iets anders in de hand houden! ///

LENNERT. // Dat is niet waar... /// Word nu niet vulgair.

NORA. /// Kunt ge daar niet tegen, misschien?

MAN. /// Kunt ge daar niet tegen, misschien? Ik lees veel. En graag. Gij niet?

MARJAN. Ik lees ook veel. En graag. Maar niet het soort boeken dat jij leest, vrees ik.

MAN. Wat leest gij dan?

MARJAN. Literatuur.

MAN. Dat ken ik niet. Daarom weet ik dat allemaal. Het is niet de eerste keer dat een junk kapot wordt gemaakt. Ik lees veel boeken van de politie en zo. Ik weet dat. Een andere verslaafde de kop inslaan om zijn dosis te pikken, dat doen die niet. Junks gebruiken weinig geweld en ze zijn niet slim genoeg om een moord te camoufleren of om hun slachtoffer weg te stoppen of zo. Voor 't geld, zoudt ge denken? Een junk heeft geen geld. Dat doet hij direct op aan zijn shit. Ge ziet dat ik daar alles over weet. Nee, nee. De dader is een bekende van het slachtoffer. (*Geheimzinnig.*) // Hij is van de familie.

NORA. // Hij is van de familie. Hij had u met rust moeten laten.

ANDREA. Sorry, het was eerder andersom.

NORA. Pardon?

ANDREA. Ik was al veel langer verliefd op Lennert. En verliefd zijn, daar kunt ge weinig aan veranderen, schijnt 't.

NORA. Ge kunt er wel iets aan veranderen, als ge twee minuten uw verstand gebruikt.

ANDREA. Ach, Nora. Op dat moment staat uw verstand op nul. Dat weet ge zo goed als ik.

NORA. Staat dat bij u niet meestal op nul?

ANDREA. Grappig...

NORA. We waren drie volwassen mensen die hun verstand hadden moeten gebruiken.

ANDREA. Vier. Ge vergeet erbij te zeggen dat gij op dat ogenblik met die Hendrik aan het

frutselen waart. Kom ons dus niet uitmaken.

NORA. Goed. Vier dan. Nog een geluk dat ik toen voor een keer naar Lennert heb geluisterd. Die had direct in 't snot wat een soort kerel die Hendrik was.

ANDREA. Toen Lennert en ik samen waren, was uw huishouden al naar de vaantjes, maar gij probeert nu wel het mijne kapot te krijgen.

NORA. Ik probeer niks kapot te krijgen, Andrea. Ik werd opnieuw verliefd op Lennert. En hij op mij. Ge hebt het zelf gezegd: // daar kunt ge weinig aan veranderen.

MAN. // Daar kunt ge weinig aan veranderen. Weet ge waarom? Omdat het feiten van de politie zijn. Die zijn niet te veranderen. En ik ga u nog wat zeggen... Stel

VROUW. Ge hebt al lang honderd, zu. Straks doen we 't hier nog in ons broek.

MAN. – ik zeg wel *stel!* – Stel dat ge gelijk hebt en het is geen familie.

MARJAN. Ja?

MAN. Dan is het een goede bekende van de familie!

MARJAN. // Ik heb daar niets mee te maken!

NORA. // Ik heb daar niets mee te maken!

ANDREA. Gij doet alsof ge er niets mee te maken hebt. En zal ik u zeggen waarom? Omdat mensen kloten, ook al is 't uw eigen zus, u goed afgaat!

NORA: 't Is toch vreemd dat twee mensen met min of meer dezelfde genen zo verschillend kunnen zijn.

ANDREA: Misschien hebben ze één van ons gewisseld bij de geboorte. Ik mik op u.

NORA: En u hebben ze eens flink door mekaar geschud, zodat uw hersenen voor altijd geklutst raakten. Dat gebeurt, hoor.

ANDREA: Dat zou dan betekenen dat ergens een soort kopie van mij rondloopt.

NORA. Sukkels die daarmee te maken krijgen! // Waarom zit ge me zo te bekijken?

MARJAN. // Waarom zit ge me zo te bekijken? Ik weet daar allemaal niets van. Ik bemoei me niet met dat soort zaken.

MAN. Volgens mij weet gij veel meer. En wilt ge nog wat weten?

MARJAN. Nee.

MAN. Volgens mij bemoeit gij u *wel* met dat soort zaken.

MARJAN. Dat is niet waar. Trouwens, ik ben geen familie van het slachtoffer.

MAN. Maar ge zijt wel een bekende van het slachtoffer.

VROUW. Wilt ge wel eens ophouden de mensen te beschuldigen?

MAN. Heb ik iemand beschuldigd? Ik stel gewoon vast. Want ik lees veel van die boekjes. Ik blijf bij mijn gedacht: als niemand van de familie het heeft gedaan. Dan is het... een goede kennis!

Verbazing en verontwaardiging bij Marian.

Donker.

13. Nora.

Nora en Fien.

NORA. Ons Fien mocht van de kliniek naar huis met haar baby. Alles verliep opperbest. Ze was afgekickt en ze hadden Daantje in de kliniek behandeld voor zijn verslaving. Zijn algemene toestand was sterk verbeterd. Ons Fien was zo blij als een klein kind. Iedereen was opgelucht en de eerste weken verliep alles naar wens. Fien maakte de grootste beloftes. Nu was ze moeder, nu zou alles veranderen! En wij maar in haar geloven! Voor de zoveelste keer. (*Pauze.*) Door omstandigheden konden we haar daarna een paar dagen niet bezoeken. We hadden beter moeten weten. (*Pauze.*) Toen ik die namiddag bij haar thuis aanklopte – voor zover ge dat kot waar ze woonde een *thuis* kunt noemen – voelde ik direct dat ik niet welkom was. Fien was duidelijk hervallen en er was weer geen rechte kant aan te krijgen. Ik zag Daantje op dat smerige bed liggen. Dat kind was precies half versuft, en aldoor maar steunen en kreunen alsof hij constant buikpijn had. Hartverscheurend gewoon. Ik probeerde Daantje zo goed en zo kwaad als het kon te troosten en te knuffelen en terwijl ik zo bezig was, vroeg ik aan ons Fien of ze Daantje wel genoeg te drinken gaf. Ze antwoordde niet eens. Ik gaf hem een paar slokjes water. Ge moest gezien hebben hoe gretig hij dronk. Toen werd ik kwaad en ik zei tegen Fien dat ze haar kind regelmatig te drinken moest geven, want dat hij anders kon uitdrogen als ze het niet deed. En wanneer heeft hij de laatste keer nog iets te eten gekregen, vroeg ik. Ik wist dat dit soort opmerkingen een averechts effect had op haar, maar ik kon het mij niet laten.

In de volgende scène staan Fien en Nora niet bij mekaar. Ze worden elk afzonderlijk belicht.

FIEN. *(Op.)* Gij stelt van die stomme shitvragen omdat ge vindt dat ik een slechte moeder ben en weet ge waarom ge dat vindt? Omdat ik in uw ogen nog nooit iets goed heb kunnen doen! Fuck! 'k Mag doen wat ik wil. 't Is nooit goed!

NORA. Dat kind moet op regelmatige tijdstippen zijn eten krijgen, Fien. Dat verstaat ge toch! Dat heeft niks te maken met goed of niet. Ge geeft hem toch de borst? Of krijgt hij flessenvoeding?

FIEN. Van de fles, na! Zijt ge nu content?

NORA. Fien, we hebben u veel geld gegeven om gerief te kopen voor uw baby. Wat hebt ge daarmee gedaan?

FIEN. Goed besteed. Zoals gij mij dat geleerd hebt. *(Lacht brutaal.)*

NORA. Ik zie uw frigo nergens. Wat hebt ge met uw frigo gedaan?

FIEN. Hij was kapot. Is in reparatie.

NORA. Ge hebt hem verdomme verkocht voor een shot!

FIEN. Als ge me twintig euro leent, zal ik seffens

NORA. Godverdomme, Fien! Dat kind! Geef me zijn fles, dat ik ze klaarmaak. Waar is ze?

FIEN. Wa?

NORA. Zijn fles. Waar is de fles van dat kind?

FIEN. Daar ergens.

NORA. En de melk? Of melkpoeder? Hebt ge melk?

FIEN. 'k Heb nog geeneens een frigo, stomme trut. Hoe zou 'k dan melk moeten hebben.

NORA. Nu is 't genoeg geweest! Ik neem Daantje mee. Hij is ondervoed en het wordt

FIEN. Gij blijft van mijn kind af, gij! Hebt ge dat verstaan?

NORA. Fien, alsjeblieft, wees redelijk. Het is voor Daantje beter dat hij

FIEN. Gij moet mijn kind met rust laten! Of hoort ge niet goed!

NORA. Dan laat ik hem weghalen. Vandaag nog! Zo kan het niet verder!

FIEN. Als ge hier gekomen zijt om mij de les te spellen, pakt u dan weg! Maar ge blijft godverdomme met uw poten van mijn kind!

Donker bij Fien. Ze gaat af.

NORA. Plots was het alsof een hand mijn hart vastpakte en er hard in kneep. Het was sterker dan mezelf, ik kon me niet langer beheersen. Ik haalde uit en trof haar keihard op haar slaap. Ze bleef met wijd open ogen als versuft staan, niet eens een seconde lang. Dan zakte ze door haar knieën, wankelend, terwijl ze er alles aan deed om overeind te blijven. Ze bonkte met haar hoofd keihard tegen de grond. Fien? Oh, Fien! Mijn Fien Wat heb ik toch Wat moet ik Oh mijn lieve Fien Ik heb dit niet Ik wou dat ik de klok Sta recht toe (*Pauze.*) Ik nam mijn telefoon en wou het noodnummer bellen, toen ik Daantje hoorde kreunen. Het klonk niet luid, maar het was zo pakkend, zo aandoenlijk alsof hij ergens vanuit een diepe put om hulp schreeuwde. Het was alsof ik de woorden begreep die hij niet kon uitspreken. Hoe dikwijls had hij al niet eerder om hulp geroepen zonder dat er werd geantwoord? (*Pauze.*) Ik stopte mijn telefoon weg en ik ging naar hem toe. Ik keek. (*Pauze.*) Het is een beeld dat voor altijd in mijn geheugen gegrift staat. Hij was zo dun, dat ik me afvroeg of het kind die achterstand ooit nog kon inhalen. Ik kreeg zo'n diep medelijden met hem, dat ik iets moest doen. Ik wou Daantje daar weg. (*Pauze.*) Ik kan me niet herinneren hoe het kwam, maar plots stond ik met een kussen in mijn handen. Ik kon niet meer denken, niet meer spreken. Ik kon amper ademen. Ik bevond me in een wereld waar de lucht van gelatine was. Het was alsof een onzichtbare macht mijn keel dichtkneep. (*Korte pauze.*) En mijn handen dwong. Ik wou Daantje geen pijn doen, ik wou hem alleen maar helpen. Ik legde het kussen voorzichtig op zijn gezichtje. Ik legde zelfs mijn hoofd in het kussen om dicht bij hem te zijn. De tranen rolden over mijn wangen en ik smeekte mezelf op het houden, maar ik kon het niet. Ik kon het gewoon niet... (*Ze huilt.*) Dat kindje had in zijn veel te korte leven al te veel pijn en miserie gekend. En dat was allemaal mijn schuld. Ik wou dat die pijn ophield. Dat moest gewoon. (*Pauze.*) Ik heb mijn kalmte bewaard en ik heb ons Fien vastgepakt en naar de trap gesleept. (*Pauze.*) Achteraf heb ik me dikwijls getroost met de gedachte dat dat kindje op dat ogenblik eigenlijk al aan 't sterven was. (*Pauze.*) Wat zou er van hem geworden zijn? Ik had erover gelezen: ontwenningverschijnselen, gedrags- en ontwikkelingsstoornissen, hechtingsproblemen, en een directe kans dat hij later zelf zou gebruiken. Ik durf er niet aan denken. Misschien dat ik Daantje een kans had

moeten geven. 'k Weet niet... Ik denk dat ik op dat moment geen andere keuze had. *(Pauze.)* Ons Fien heeft me nooit willen zeggen wie Daantjes vader was. Dat wil ik u besparen mama, zei ze. Wist ze 't zelf wel? Het kon eigenlijk iedereen geweest zijn. *(Pauze.)* Zie, daar kan ik zo razend voor worden, dat die smeerlappen godverdomme altijd vrijuit gaan. Dat maakt een kind, pakt zijn biezen en kijkt nooit meer om, en die meisjes krijgen alle schande als een vat stront over zich heen gegoten. *(Pauze. Ze huilt.)* Arme Fien, arm Daantje, tenslotte ben ik het die... Ik kan dit niet meer blijven opkroppen, ik kan niet meer leven met die verschrikkelijke leugens; doen alsof, glimlachen als ge zin hebt om te huilen. Ik slaap er niet meer van. Ik ga eraan kapot. Daarom moest ik het u vertellen.

De Man en de Vrouw zijn de politie. Ze stonden klaar in het donker.

VROUW. Zou u zich willen omdraaien, alsjeblieft.

Nora doet het. De Vrouw bindt met handboeien haar handen op de rug. Dan leiden de Vrouw en de Man een snikkende Nora weg.

Donker.

Iedereen verdwijnt.

Julie, Frank en Lennert op.

14. Memorandum.

Julie en Frank, Lennert.

JULIE. Papa?

LENNERT. Ja, meisje.

JULIE. Ik zou het leuk vinden als er over vijf jaar weer zo'n memorandum kwam voor Fien en Daantje.

FRANK. Het is een *In Memoriam*, Julie. Een memorandum is iets helemaal anders.

JULIE. Lach niet met mij, zu. Ik dacht... Sorry... (*Zoentje voor Frank.*) Wel ja, dat bedoelde ik. Misschien dat mama er met een lichte straf vanaf komt en dat ze dan bij ons kan zijn.

LENNERT. Dan kunnen we alleen maar hopen dat de rechter begrip toont voor de omstandigheden.

FRANK. In het geval van Daantje blijft het doodslag.

LENNERT. We zullen wel zien. Zover zijn we nog niet. Maar als gij dat graag hebt dat er een eh...

JULIE. Een *In Memoriam*, papa. Zo heet dat.

LENNERT. Juist ja. Dan kan daar voor gezorgd worden.

JULIE. Frank en ik zullen tegen dan ook met meer dan twee zijn. Hé, Frank?

FRANK. Daar hebt ge toch niks op tegen, Lennert?

LENNERT. Tegen wie zegt ge 't! Kom hier, alle twee! (*Knuffel.*)

JULIE. Als 't een jongen is noemen we hem Daantje. Want Daantje van ons Fien mag nooit vergeten worden, hé papa. Hij moet altijd een echt lid van onze familie blijven.

LENNERT. Dat is schoon van u, mijn lieve schat. En als 't een meisje is?

JULIE. Dan noemen we haar Fientje.

* * * * *

De auteur houdt er niet van dat zijn inspanningen uit de doeken worden gedaan in een programmabrochure. Als de inhoud op voorhand wordt verteld, waarom moeten de mensen dan nog komen kijken?

Daarom deze

TEKST (die als korte inhoud kan dienen).

*Nora en Lennert gedenken de dood van hun dochter Fien en haar pasgeboren zoon Daantje. De naaste familie en enkele vrienden komen samen om Fien en Daantje te gedenken. Maar het hoeft geen droevige gebeurtenis te worden. Het is meteen de gelegenheid om het te hebben over het samenwonen van Julie, hun andere dochter, met Frank.
Spoken uit verleden en heden liggen echter op de loer...*

Graag nog het volgende.

- * Bij een opvoering wordt de naam Fien *niet in de programmabrochure* vermeld.
- * Het stuk duurt ongeveer 1 uur 20 minuten zonder onderbreking.
- * In onze Belgische gevangenissen dragen de gedetineerden geen gevangeniskledij meer. Cipers dragen een uniform: lichtblauw hemd met epauletten, blauwe das en broek. Een blauw petje kan.

* * * * *